

Sprawozdanie z działalności FWPN za rok

2018

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Spis treści

Wstęp 3

O Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej 5

Media, opinia publiczna 8

XI Polsko-Niemieckie Dni Mediów i XXI Polsko-Niemiecka Nagroda Dziennikarska 10

Stypendia dziennikarskie FWPN 17

„Młoda redakcja” stron internetowych FWPN 18

Inside Ukraine 19

Edukacja 22

Stypendia GFPS 24

PolenMobil 2018 25

Projekt „Polacy z wyboru” w 2018 roku 28

Wystawa o Władysławie Bartoszewskim w Niemczech 32

Nauka 36

Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera 38

Poznańska Biblioteka Niemiecka 41

Kultura 44

Stypendium im. Albrechta Lemppa 46

Forum Dialogu Kultur. Stypendia twórcze FWPN i Willi Decjusza w Krakowie 49

Społeczeństwo, gospodarka, środowisko 52

Konferencja „Polska i Niemcy w Europie” 54

XIX Forum Polsko-Niemieckie 57

Polscy eksperci na niemiecko-białoruskiej konferencji Mińsk Forum 2018 62

Barometr Polska – Niemcy 2018 63

„Koło Dyskusyjne Polska” Niemieckiego Towarzystwa Polityki Zagranicznej i FWPN 64

Program „Europa 1918–2018: zachować pamięć, kształtować przyszłość” 67

Inicjatywa „Ogrody Polsko-Niemieckie” w parku Skaryszewskim w Warszawie 68

Polsko-niemiecki dialog o Europie 74

Young Europeans Award 2018 76

Dyskusja „Za wolność Waszą i naszą” 78

Sprawozdanie finansowe z działalności FWPN za 2018 rok 80

Rada FWPN, Zarząd FWPN 82

Zespół pracowników Biura FWPN 87

Centrum Konferencyjne Zielna 88

Wstęp

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej od lat inicjuje i wspiera przedsięwzięcia przyczyniające się do pogłębienia polsko-niemieckiego współdziałania i porozumienia. Czyni to m.in. przez udzielanie dotacji na projekty zewnętrzne oraz w formie projektów własnych lub przeprowadzanych wspólnie z naszymi partnerami.

W 2018 roku przypadały dwie rocznice ważne dla stosunków polsko-niemieckich: 100-lecie odzyskania przez Polskę Niepodległości oraz 100-lecie zakończenia I wojny światowej. Rocznicę tych wydarzeń historycznych stanowiły szczególną okazję do refleksji nad przeszłością, współczesnością i przyszłością polsko-niemieckiej współpracy i pozycją obu krajów w Unii Europejskiej. Takiej refleksji służyła zorganizowana przez FWPN w czerwcu 2018 roku konferencja „Polska i Niemcy w Europie” z udziałem honorowych gości: prezydenta RFN Franka-Waltera Steinmeiera i RP Andrzeja Dudy. Wśród 193 projektów wspartych przez FWPN w 2018 roku 21 uzyskało dofinansowanie w ramach programu „Europa 1918–2018: zachować pamięć, kształtować przyszłość” finansowanego ze środków niemieckiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, a adresowanego do organizacji społeczeństwa

obywatelskiego w obu krajach na realizację wspólnych projektów nawiązujących do wydarzeń rocznicowych.

Tematyka współpracy polsko-niemieckiej wobec wyzwań, przed jakimi staje Unia Europejska, zdominowała XIX Forum Polsko-Niemieckie w październiku 2018 roku w Berlinie po raz trzeci zorganizowane przez FWPN we współpracy z ministerstwami spraw zagranicznych obu państw. Najważniejszym punktem Forum była debata z udziałem prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Andrzeja Dudy oraz prezydenta federalnego Franka-Waltera Steinmeiera. Obaj goście honorowi spojrzeli na przeszłość Europy z perspektywy jubileuszu 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę, aby na zakończenie określić wyzwania i zadania stojące przed nią w przyszłości.

FWPN od lat przykłada dużą wagę do rzeczowego informowania o kraju sąsiada. W tym celu realizuje liczne projekty adresowane do mediów. Zagadnienia związane z przyszłością Unii Europejskiej stały się tematem przewodnim XI Polsko-Niemieckich Dni Mediów, które tym razem odbyły się w Stralsundzie na zaproszenie kraju związkowego Meklemburgii-Pomorza Przedniego. Wydarzenie to od lat stwarza okazję do wymiany doświadczeń i branżowych dyskusji między polskimi i niemieckimi dziennikarzami, a także do spotkań z politykami i ekspertami.

Podobnie jak w latach ubiegłych FWPN włączyła się w inicjatywy związane z Partnerstwem Wschodnim. Na zaproszenie Fundacji w ramach współpracy z niemiecką organizacją Network for Reporting on Eastern Europe (n-ost) polscy i niemieccy dziennikarze udali się w listopadzie 2018 roku w podróż do Kijowa w ramach projektu „Inside Ukraine”, gdzie spotkali się z działaczami ruchów obywatelskich, dziennikarzami, ludźmi nauki, kultury i polityki w celu zapoznania się z sytuacją w tym kraju, zwłaszcza w perspektywie trwającego konfliktu z Rosją oraz ważnych dla tego kraju wyborów prezydenckich zaplanowanych na wiosnę 2019 roku.

W 2018 roku Fundacja kontynuowała projekt ambasady Niemiec i miasta Warszawy rewitalizacji północnej części parku Skaryszewskiego im.

Ignacego Jana Paderewskiego. Jest on w całości finansowany z darowizn i sponsoringu. FWPN pozyskane środki inwestuje w rewitalizację parku. Inicjatywa powstała w 2016 roku, w którym obchodzono 25. rocznicę podpisania polsko-niemieckiego Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy. Ogrody Polsko-Niemieckie są trzecim projektem na świecie po Ogrodzie Niemiecko-Francuskim w Saarbrücken z 1960 roku i Niemiecko-Amerykańskim Ogrodzie Przyjaźni w Waszyngtonie z 1983 roku, w ramach którego przy udziale Niemiec powstają ogrody przyjaźni łączące oba narody. Uroczyste posadzenie przez prezydenta RFN Franka-Waltera Steinmeiera 6 czerwca 2018 roku drzewa w Ogrodach Polsko-Niemieckich zapoczątkowało drugi etap prac rewitalizacyjnych.

W naszym rocznym sprawozdaniu publikowanym w formie internetowej prezentujemy Państwu wybrane projekty własne i kooperacyjne realizowane wspólnie z naszymi partnerami. Pełna lista dofinansowanych w 2018 roku przez Fundację projektów zewnętrznych w podziale na priorytety, w tym także lista dofinansowanych publikacji, które ukazały się w 2018 roku, została zamieszczona oddzielnie na naszej stronie internetowej <http://fwpn.org.pl/publikacje/sprawozdania/>.

Zapraszamy do lektury

Cornelius Ochmann
dyrektor, członek Zarządu FWPN

Krzysztof Rak
dyrektor, członek Zarządu FWPN

○ Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej (FWPN)

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej wspiera dobre relacje między Polakami i Niemcami. Od 1991 roku dofinansowała ponad 15 tys. wspólnych projektów i współtworzyła tym samym fundamenty porozumienia polsko-niemieckiego.

Misja i cele FWPN

Głównym zadaniem Fundacji jest wspieranie wartościowych polsko-niemieckich inicjatyw. FWPN wspomaga w szczególności: partnerstwa między instytucjami, projekty o charakterze edukacyjnym poszerzające wiedzę o Polsce i Niemczech oraz promujące języki polski i niemiecki, współpracę naukową, a także projekty kulturalne. Fundacja jest również inicjatorem i realizatorem projektów, m.in.: podróży studyjnych, programów stypendialnych, publikacji, debat. Zarówno przez dotacje, jak i projekty przez nią inicjowane FWPN pragnie inspirująco oddziaływać na relacje polsko-niemieckie.

Projekty, w które angażuje się Fundacja:

- 1) podnoszą jakość tych relacji,
- 2) wypełniają istniejące deficyty,
- 3) zapewniają symetrię stosunków polsko-niemieckich,
- 4) otwierają Polaków i Niemców na wyzwania europejskie w kontekście naszych wspólnych doświadczeń.

Wnioski o dofinansowanie przyjmujemy online przez stronę internetową
<http://fwpn.org.pl/wnioski/co-wspieramy->

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Adresy FWPN

Główna siedziba FWPN
mieści się w Warszawie.

FWPN

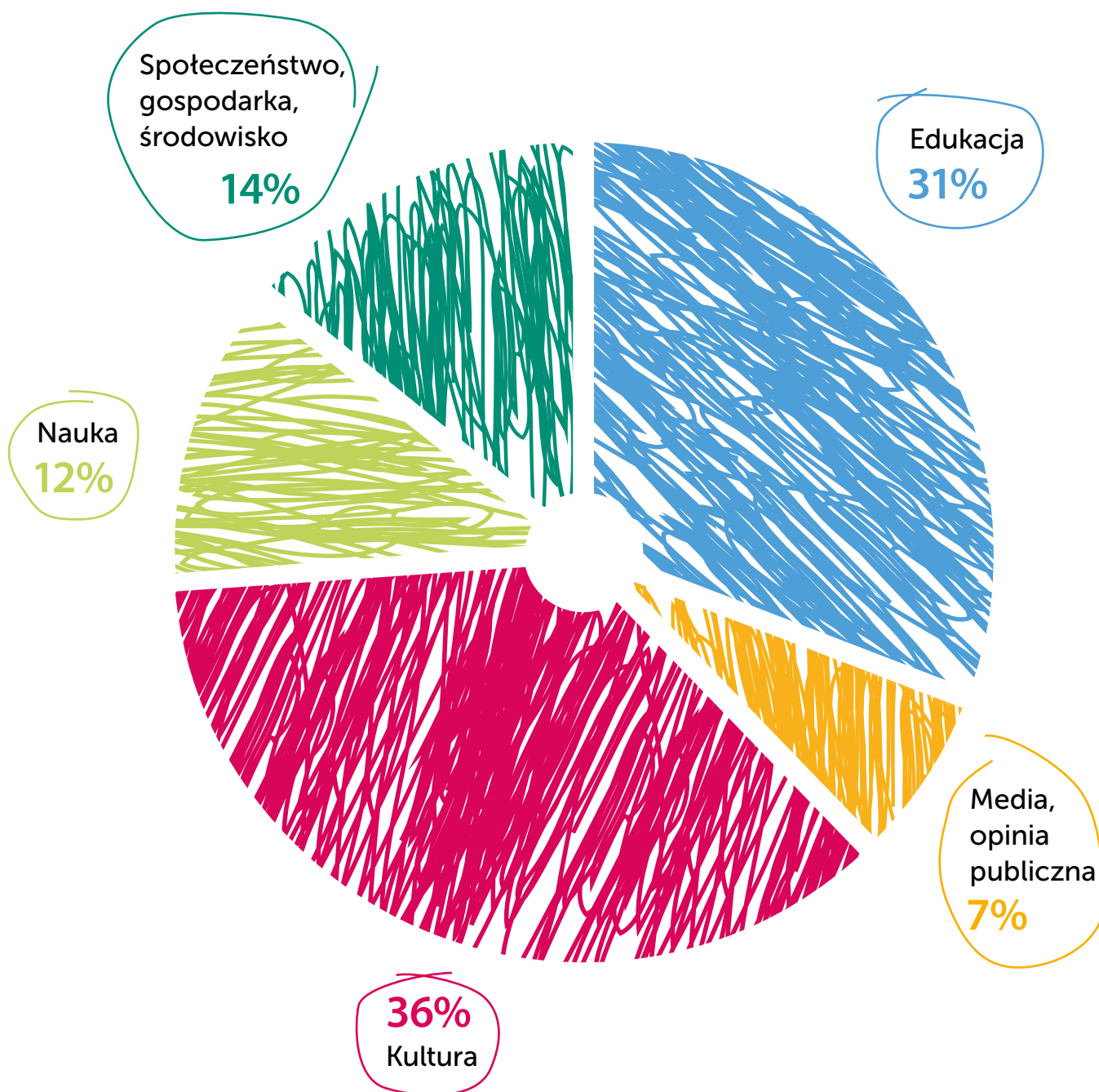
ul. Zielna 37
00-108 Warszawa
Tel.: +48 22 338 62 00
Faks: +48 22 338 62 01
e-mail: fwpn@fwpn.org.pl

Biuro w Berlinie:

SdpZ Büro Berlin
Schillerstraße 59
10627 Berlin
Tel.: +49 30 32 666 536
Faks: +49 30 32 666 537
e-mail: sdpz@sdpz.org

fwpn.org.pl
sdpz.org

Przyznane dotacje FWPN w 2018 roku w podziale na obszary tematyczne:

Priorytety	Liczba dotacji	Suma dotacji w zł
1. Media, opinia publiczna	13	411 148
2. Edukacja	55	1 680 561
3. Nauka	19	635 985
4. Kultura	77	1 964 835
5. Społeczeństwo, gospodarka, środowisko	29	774 649
Razem	193	5 467 178
w tym projekty własne	8	1 001 702

Media, opinia publiczna

10

XI Polsko-Niemieckie
Dni Mediów
i XXI Polsko-Niemiecka
Nagroda Dziennikarska

17

Stypendia dziennikarskie
FWPN

18

„Młoda redakcja”
stron internetowych FWPN

19

Inside Ukraine

XI Polsko-Niemieckie Dni Mediów i XXI Polsko-Niemiecka Nagroda Dziennikarska

XI Polsko-Niemieckie Dni Mediów 2018 zostały zorganizowane w dniach 7–8 czerwca w Hochschule Stralsund w niemieckim kraju związkowym Meklemburgia-Pomorze Przednie pod hasłem „Czy trzeba wymyślić Europę na nowo?”. Partnerami tegorocznej konferencji były Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, ZEIT-Stiftung Ebelin und Gerd Bucerius, Fundacja Roberta Boscha oraz miasto Stralsund.

Fot. Hans Scherhaufér, © FWP

Prof. dr Joachim Rogall, prezes Zarządu Fundacji Roberta Boscha, podczas otwarcia Polsko-Niemieckich Dni Mediów

Constanze Stelzenmüller,
podczas debaty otwierającej
Dni Mediów

Fot. Hans Scherhauser, © FWPN

Debate medialna.
Od lewej:
Andrzej Godlewski,
Klara Geywitz,
Stefan Krabbes,
Lea Mock,
Gabriela Wiatr,
Gemma Pörzgen

Podczas Polsko-Niemieckich Dni Mediów
odbyły się następujące debaty:

- „Czy trzeba wymyślić Europę na nowo? Republika europejska czy Europa narodów?” – z udziałem dr. Marka Cichockiego i dr Constanze Stelzenmüller, moderowana przez dyrektora FWPN Corneliusa Ochmanna.
- „Medialna rewolucja – walka o umysły i serca odbiorców?” – moderowana przez Gemmę Pörzgen z udziałem Andrzeja Godlewskiego, Klary Geywitz, Stefana Krabbesa, Lei Mock oraz Gabrieli Wiatr,

Warsztat „Etyka dziennikarska. Czy wszystko zależy od pieniędzy?”
Na pierwszym planie moderatorka Magdalena Kicińska

Warsztat „Social media”.
Z mikrofonem Marcus Bensemann z NDR, juror Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej

oraz następujące warsztaty:

- „Etyka dziennikarska. Czy wszystko zależy od pieniędzy?”. Prowadzący: Christian Gesellmann i Magdalena Kicińska.
- „Halo? Jest tam kto? Warsztat o współpracy medialnej po obu stronach granicy”. Wprowadzenie: Thomas Kralinski. Moderacja: Holger Lühmann i Tomasz Sikora.
- „Money, Money, Money – jak zarabia się na dziennikarstwie w Niemczech i w Polsce?”. Moderacja: prof. Stephan Russ-Mohl i Łukasz Grajewski.
- „Social media – czy i w jakim zakresie media społecznościowe mogą zastąpić media tradycyjne szczególnie w zakresie dziennikarstwa lokalnego?”. Moderacja: Madeleine Janssen i Piotr Stasiak.

Warsztat „Podzielone pamięci”. Od lewej: dr Andrzej Grajewski, prof. Oliver Janz, Michał Przeperski, Jan Pallokat

- „Podzielone pamięci – rok 1918 z niemieckiej i polskiej perspektywy”. Wprowadzenie: dr Andrzej Grajewski i prof. dr Oliver Janz. Warsztat poprowadzili: Jan Pallokat i Michał Przeperski.
- „Smartfon jako newsroom. Dziennikarstwo online to terazniejszość. Innowacyjne podejście w wykorzystywaniu nowoczesnych technologii w pracy dziennikarskiej”. Moderacja: Marcin Radomski i Alexander Könitz.

Nawiązując do motta Dni Mediów, prof. dr Joachim Rogall, prezes Zarządu Fundacji Roberta Boscha, powiedział podczas otwarcia, że „Europa nie jest raz na zawsze wymyślonym i skończonym tworem”. Mamy do czynienia z nieustającą potrzebą dialogu, który odbywa się chociażby między Polską a Niemcami. W ramach warsztatów poświęconych relacjom między Polską a Niemcami starano się wskazywać wspólne perspektywy oraz podkreślać doniosłość

odmiennych doświadczeń. Szczególne zadanie w wysiłkach o zachowanie i rewitalizację europejskiej wspólnoty przypada dziennikarzom, którzy w obliczu polityki postprawdy stoją na straży rzetelnego i obiektywnego przedstawiania problemów współczesności. Podczas debaty zamkniętej konferencji pt. „Medialna rewolucja” zwrócono uwagę na to, że gwałtowny rozwój mediów elektronicznych pozbawił dziennikarzy roli jedynych depozytariuszy informacji. Muszą oni walczyć o zaufanie odbiorców oraz chronić własną niezależność, która podlega ciągłym naciskom marketingowym oraz politycznym.

Podczas Dni Mediów odbyły się także „Rozmowy z nominowanymi do Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej”, w których głos zabrali dwaj mężczyźni i dwie kobiety. Tematy niemieckie dotyczyły spraw polskich, polskie – spraw niemieckich. Mężczyźni w swoich materiałach

Rozmowy z nominowanymi do Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej. Od lewej: Conrad Lay, Robert Bochenko, Bartosz T. Wieliński, Tanja Krüger, Johanna Rubinroth

mówili o kobietach, ale kobiety również relacjonowały przede wszystkim o kobietach. W materiałach pojawiła się polska opozycjonistka, aktywistka ruchów prawicoworadykalnych, zobaczyliśmy portret Polek z Berlina, przeczytaliśmy rozmowę z wydawczynią czasopisma „Unter Frauen”. Motywem przewodnim rozmowy były polskie kobiety. W dyskusji uczestniczyli: Robert Bochenko, Johanna Rubinroth i Tanja Krüger, Bartosz T. Wieliński. Moderacja: Conrad Lay, zwycięzca Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej w kategorii Radio 2017.

Dla studentów z Hochschule Stralsund organizatorzy zorganizowali miniwykład prof. Adama Babińskiego pt.: „Materiały warstwowe przyszłością elektroniki”.

Uroczystym wydarzeniem Dni Mediów była gala XXI Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej im. Tadeusza Mazowieckiego z udziałem Manueli Schwesig, premier kraju związkowego Meklemburgii-Pomorza Przedniego, i dr. Alexandra Badrowa, nadburmistrza Stralsundu. „Wielu

dziennikarzy obiera sobie za motto przybliżanie życia po obu stronach granicy sąsiadom. (...) To szczególne zaangażowanie wyróżnia Polsko-Niemiecką Nagrodę Dziennikarską. Wyróżnienie doskonałych prac dziennikarskich jest dla mnie ogromną przyjemnością. Dziękuję wszystkim nominowanym. To dzięki państwa pracy Polsko-Niemiecka Nagroda Dziennikarska ma tak wysoką jakość” – oświadczyła Manuela Schwesig.

Zwycięzcami XXI Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej im. Tadeusza Mazowieckiego zostali:

- W kategorii Prasa: Jacek Hałukowicz, „Duży Format” „Gazety Wyborczej”, za reportaż „Jestem patriotą: Sieg heil!”.
- W kategorii Radio: Jan Pallokat, RBB-ARD-Studio Warschau oraz RBB Inforadio, za reportaż radiowy „Erzfeind oder Partner? Das zerrissene Deutschland-Bild der Polen”. (Zagorzały wróg czy partner? Rozdwojony obraz Niemiec u Polaków).
- W kategorii Telewizja: Ingo Dell, MDR Geschichte, za reportaż telewizyjny „Dokumentatio-

Zwycięzcy w kategorii
Dziennikarstwo na Pograniczu
– Friederike Witthuhn
i Peter Schmidt

Ewelina Karpińska-Morek,
laureatka Polsko-Niemieckiej
Nagrody Dziennikarskiej
w kategorii Multimedia

- nen und Osteuropa: Die Karawane der Pflegerinnen“ (Dokumentacje w Europie Wschodniej: karawana opiekunek).
- W kategorii Dziennikarstwo na Pograniczu: Friederike Witthuhn i Peter Schmidt, NDR Landesfunkhaus Mecklenburg-Vorpommern Nordmagazin – Land und Leute, za reportaż telewizyjny „Land und Leute Pomerania – Deut-

- sch-polnisches Grenzfest“ (Kraj i ludzie Pomierania – polsko-niemiecki festyn graniczny).
- W nowej kategorii Multimedia zwyciężył reportaż Eweliny Karpińskiej-Morek pt. „Z niej już jest Niemka” opublikowany na portalach internetowych Interia/Fakty oraz w telewizji Deutsche Welle/redakcja polska.

Jury wybierało spośród 114 zgłoszeń, z czego 49 nadeszło z Polski, a 65 – z Niemiec. Wybrano po sześć prac (trzy w każdym języku) w kategoriach: Prasa, Radio, Telewizja i Multimedia oraz w dotowanej przez kraj związkowy Meklemburgia-Pomorze Przednie kategorii Dziennikarstwo na Pograniczu. Nagroda przyznawana zwycięzcy w każdej kategorii to 5 tys. euro.

Członek jury Piotr Stasiak podsumował obrady w nowej kategorii Multimedia: „Szczególną uwagę jury przykuł cykl kilkunastu reportaży opublikowanych w sieci, zrealizowanych wspólnie przez portal Interia.pl oraz telewizję Deutsche Welle. W projekcie »Zrabowane dzieci« przedstawiono losy ofiar germanizacji, uprowadzonych w czasie II wojny światowej z terenów podbitych przez III Rzeszę. Proceder ten dotknął łącznie 300 tys. dzieci, zaś dziennikarze wykonali prawdziwie mrówczą pracę, aby dotrzeć do ostatnich żyjących świadków i przekazać świadectwo prawdy. Prawdy o wspólnej historii, która – co zaskakujące w takich okolicznościach – może nie tylko dzielić, ale przede wszystkim łączyć. Jury serdecznie gratuluje obu redakcjom”.

„Żeby napisać taki tekst, trzeba mieć dużą odwagę. I jako zwykły człowiek, i jako dziennikarz” – opisał pracę Jacka Hańkowskiego pt. „Jestem patriotą: Sieg heil!” w kategorii Prasa juror Robert Migdał – „Autor w dobrym warsztatowo tekście wyciąga na światło dzienne bezkarność grup neonazystowskich, opisuje ich działalność, rozlicza służby porządkowe i władze państwowe. Ten tekst budzi, (...) alarmuje, ostrzega”. Jürgen Hingst w swojej laudacji na temat pracy Jana Pallokata w kategorii Radio powiedział: „W zaledwie 15 minutach zdołał zmieścić w wyważony sposób, z perspektywy obu stron, bez uprzedzeń, obraz zwolenników i przeciwników dobrych stosunków polsko-niemieckich. Całość przepla-

tana oryginalnymi nagraniami, wzbogacona klimatycznymi ilustracjami dźwiękowymi i trafnymi opisami. Towarzyszy im stonowany język, niemalże lakoniczność wypowiedzi i bardzo rzeczowo przygotowany materiał”.

Członkini jury Bogna Koreng wygłosiła laudację na temat reportażu telewizyjnego „Dokumentationen und Osteuropa: Die Karawane der Pflegerinnen”: „Ingo Dell potrafi nadać tej pozornie polsko-niemieckiej sprawie także wymiar europejski. Na razie karawana opiekunek jeszcze wędruje, ale zegar opieki nad potrzebującymi tyka bezlitośnie i niebawem upłynie ostateczny termin podjęcia tego problemu przez polityków”.

Juror Marcus Bensemman podsumował pracę nagrodzoną w kategorii Dziennikarstwo na Pograniczu: „Nie tylko wielka polityka decyduje o tym, czy i jak ludzie potrafią stwarzać wspólnotę. Najwyraźniej widać to w regionach przygranicznych. Następstwem naszego pokojowego współżycia w ubiegłych dekadach w Unii Europejskiej stało się sprowadzenie granicy między Polską i Niemcami właściwie tylko do linii na papierze. Przez cały ten czas ludzie po tej i po tamtej stronie [granicy – przyp. koord.] coraz bardziej zbliżali się do siebie, a dziś żyją razem, rozmawiają ze sobą, wspominają wspólną historię, szukają jej śladów – i znów wspólnie świętują”.

Fundatorami Nagrody są Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Fundacja Roberta Boscha, ZEIT-Stiftung Ebelin und Gerd Bucerus oraz sześć regionów partnerskich: trzy województwa – zachodniopomorskie, lubuskie i dolnośląskie – i trzy kraje związkowe – Brandenburgia, Meklemburgia-Pomorze Przednie i Wolne Państwo Saksonia.

Więcej informacji na www.dnmediow.org.

Koordinacja: Magdalena Przedmojska

Stypendia dziennikarskie FWPN

W 2018 roku została rozstrzygnięta kolejna edycja konkursu FWPN na stypendia dziennikarskie, do którego wpłynęło 49 zgłoszeń z Polski i Niemiec. Przyznano 11 stypendiów:

Piotr Andrusieczko	Krasnodarski poligon, PL
Jörg Gläscher	State of State, DE
Marta Grzywacz	Tajemnica Johanny, PL
Magdalena Handerek	Henryk Bereska, DE
Bartosz Kocejko	Niepełnosprawni PL-DE, PL
Piotr Malinowski	Czczeni w Polsce i Niemczech, PL
Moritz Richter	Die östliche EU-Außengrenze, DE
Emilia Smechowski	Über Auschwitz, DE
Joanna Strzałko	Razem, PL
Dieter Wulf	Die Griechen von Görlitz und Zgorzelec, PL
Adam Zadworny	Ballada o Franku Piesiku, PL

Celem konkursu FWPN jest wsparcie dziennikarzy, których praca przyczynia się do podnoszenia jakości relacji polsko-niemieckich, a także otwiera Polaków i Niemców na nowe wyzwania europejskie. Dofinansowanie może pokryć koszty kwerendy do artykułu lub reportażu, a także książki – w Polsce, Niemczech lub w krajach sąsiednich.

W skład jury konkursowego weszli: Jan Pallokat (ARD), Cornelius Ochmann (FWPN), Krzysztof Rak (FWPN), Joanna Czudec (FWPN).

O stypendium mogą ubiegać się dziennikarze z dorobkiem zawodowym, mieszkający na stałe w Niemczech lub w Polsce.

Koordinacja: Joanna Czudec ■

„Młoda redakcja” stron internetowych FWPN

„Młoda redakcja” to projekt FWPN adresowany do studentów kierunków dziennikarskich i pokrewnych (zarządzanie mediami, medioznawstwo, kulturoznawstwo). W 2018 roku program stażu dla „Młodej redakcji” składał się z dwóch dwudniowych warsztatów w Warszawie – prowadzenia wywiadu z Agnieszką Wójcińską oraz fotoedycji z Moniką Szewczyk-Wittek, ze spotkań w redakcjach z przedstawicielami mediów (m.in. w „Gazecie Wyborczej” z dziennikarkami Ludwiką Włodek i Magdaleną Kicińską) i reprezentantami polskich i niemieckich instytucji, a także z samodzielnymi relacjami z wydarzeń współfinansowanych przez Fundację. Staż zakończył się wyjazdem na Polsko-Niemieckie Dni Mediów do Stralsundu w niemieckim kraju związkowym Meklemburgia-Pomorze Przednie.

W programie w roku 2018 wzięli udział: Maciej Bartoszyk (Lublin), Paulina Padzik (Kraków), Michał Jurek (Poznań), Liliia Bodnar (Rzeszów), Michał Kaproń (Toruń), Ewa Maria Stasierska (Warszawa), Emilia Bromber (Poznań), Natalia Nigborowicz (Lublin), Władysław Tsovma (Rzeszów), Iwona Pałczyńska (Warszawa), Joanna Bakoń (Warszawa). W zorganizowanym przez FWPN miesięcznym stażu w redakcji dwutygodnika „Forum” uczestniczyła Iwona Pałczyńska. Relacje „Młodej redakcji” z projektów Fundacji

Członkowie „Młodej redakcji”
podczas spotkania z Magdaleną
Kicińską (pierwsza z lewej)

znajdują się na stronie: <http://fwpn.org.pl/mloda-redakcja/mloda-redakcja-2018/>,
relacje z Polsko-Niemieckich Dni Mediów
w Stralsundzie na stronie: <http://dnimediow.org/kategoria-relacje,505.html>.

Koordinacja: Małgorzata Gmiter,
Magdalena Przedmojska ■

Inside Ukraine: Nowe wyzwania, stare problemy. Ukraina pięć lat po Euromajdanie

Podróż studyjna dla polskich i niemieckich dziennikarzy na Ukrainę 12–17 listopada 2018

Chęć udziału w pierwszej podróży studyjnej na Ukrainę realizowanej przez FWPN we współpracy z Network for Reporting on Eastern Europe (n-ost) zgłosiło 58 dziennikarzy z Polski i Niemiec (na 11 miejsc).

Podróż skupiła się wokół czterech wątków tematycznych: przemiany polityczne, wojna na Wschodzie, polityka pamięci i media.

Dziennikarze spotkali się z politykami ukraińskimi (m.in.: Serhij Leschtschenko, Mustafa Nayyem, Oleksandr Solontai), działaczami organizacji zajmujących się obroną praw człowieka (m.in. Evgeniya Zakrevska – adwokatka ofiar Majdanu), dziennikarzami śledczymi (m.in. Kristina Berdysnykh „Novoye Vremya”), organizacjami przeciwdziałającymi korupcji, jak Anti Corruption Centre, przedstawicielami ukraińskiego

Spotkanie z posłem do Verchovnej Rady Ukrainy Mustafą Nayyem

Spotkanie w redakcji gazety „Novoye Vremya” z dziennikarką śledczą Kristiną Berdysnykh

Volodymyr Vyatrovych (szef ukraińskiego IPN)

Iryna Heraszczenko – I wiceprzewodnicząca Verchovnej Rady Ukrainy

Program Hromadske.TV „Common Ground or different interests. Are Poland and Germany still Ukraine’s international partners?” z udziałem (od lewej) Agnieszki Lichnerowicz, Michała Karnowskiego, Natalii Gumenyuk (moderatorka), Paula Hockenosa i Nataschy Freundel

IPN (Volodymyr Vyatrovych), weteranami z Donbasu (w założonej przez nich restauracji Pizza Veterano w Kijowie), przedstawicielami świata kultury (platforma inicjatyw kulturalnych „Isolatsiya”, galeria sztuki współczesnej Pinchuk Art Centre). Czwooro uczestników (Natascha Freundel, Paul Hockenosa, Michał Karnowski i Agnieszka Lichnerowicz) wzięło udział w programie Hromadske.TV „Common Ground or different interests. Are Poland and Germany still Ukraine’s international partners?” moderowanym przez Natalię Gumenyuk, redaktorkę naczelną. Rozmowy z wiodącymi ukraińskimi politykami, spotkania z ekspertami, artystami i dziennikarzami

pomogły w refleksji nad zmianami i obecną sytuacją na Ukrainie. Na ile skuteczna jest walka z korupcją? Do jakiego stopnia rząd ukraiński jest skłonny do reform? Jakie szanse ma opozycja w wyborach prezydenckich i parlamentarnych 2019 roku? Jak wojna zmieniła ukraińskie społeczeństwo? Jaki wpływ na tożsamość narodową ma proces dekomunizacji? Na ile istotny jest ponadnarodowy dialog z Polakami i Niemcami w kwestiach historycznych i bieżących? Efektem projektu było niemal 30 publikacji w polskich i niemieckich mediach. Niezależnie od indywidualnych publikacji projektowi towarzyszy polsko-niemiecko-ukraiński projekt online dedy-

kowany „Inside Ukraine” (ostpol.de, „Korydor” i „Krytyka Polityczna”).

Projekt został sfinansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec.

Uczestnicy podróży studyjnej „Inside Ukraine”.
Od lewej: Michał Karnowski, Inga Pylypchuk, Piotr Semka, Joanna Czudec, Natascha Freundel, Agnieszka Lichnerowicz, Elena Boroda, Dirk Anger, Paul Hockenos, Marius Emsel, Judith Langowski, Kaja Puto, Michał Kokot

Lista uczestników:

Michał Karnowski („Sieci”)
Michał Kokot („Gazeta Wyborcza”)
Agnieszka Lichnerowicz (TOK FM)
Kaja Puto (freelancer)
Piotr Semka („Do Rzeczy”)

Dirk Anger („Westfälische Nachrichten”)
Elena Boroda („Westdeutsche Allgemeine Zeitung”/Funke Mediengruppe)
Marius Emsel (MDR/ARD)
Natascha Freundel (NDR, freelancer)
Paul Hockenos (freelancer)
Judith Langowski („Der Tagesspiegel”)

Koordinacja: Joanna Czudec

W dziedzinie Media
FWPN wsparła w 2018
roku 13 projektów
w łącznej kwocie
411 148 zł.

Pełna lista projektów
dofinansowanych
w 2018 roku przez
FWPN jest dostępna
w internecie
na naszej stronie
www.fwpn.org.pl

Edukacja

24 Stypendia
GFPS

25 PolenMobil 2018

28

Projekt
„Polacy z wyboru”
w 2018 roku

32

Wystawa
o Władysławie Bartoszewskim
w Niemczech

Stypendia GFPS

Wolontariusze oraz zarząd GFPS-Polska w kadencji 2018/2019

FWPN wspiera programy stypendialne GFPS -Polska i GFPS e.V od 1994 roku. Wspólnie z Fundacją przyznawane są stypendia i oferowane kursy językowe dla niemieckich i polskich studentów, a od roku 2014 również dla studentów z Białorusi, dzięki którym mogą oni spędzić semestr na wybranej polskiej lub niemieckiej uczelni. Warunkiem wyboru miejscowości studiów jest funkcjonowanie tam Grupy Lokalnej GFPS. Grupy Lokalne pomagają w załatwieniu wszelkich formalności oraz integrują środowisko stypendystów. Stypendyści GFPS realizują własne projekty naukowe. Na początku semestru odbywają się Dni Miast, podczas których zapoznają się oni z zasadami działania GFPS. Koniec semestru wieńczy seminarium „Forum”, podczas którego stypendyści GFPS z Polski, Czech, Niemiec i Białorusi przedstawiają wyniki swoich projektów naukowych. W posiedzeniach komisji przydzielającej stypendia uczestniczy przedstawiciel FWP. Wspólny program stypendialny GFPS-Polska

i GFPS e.V. w roku akademickim 2017/2018 był kolejną odsłoną naukowo-kulturalnych stypendiów GFPS. Co roku przyciągają one chętnych z Polski, Niemiec, Białorusi i Czech, którzy chcą pogłębiać zainteresowania naukowe i przy okazji poznać obcy kraj i jego kulturę. W semestrze letnim 2018 stypendium GFPS otrzymało pięciu stypendystów z Niemiec.

Do Niemiec pojechało w tym samym czasie czterech studentów z Polski i trzech z Białorusi.

Projekty dla stypendystów

Semestr letni 2018 otworzyło seminarium Dni Miast w Toruniu, które miało na celu oficjalne powitanie nowych stypendystów i ich integrację ze środowiskiem GFPS.

Przez cały okres pobytu za granicą stypendyści objęci byli opieką ze strony Grup Lokalnych GFPS.

Koordinacja:

Joanna Czudec, Aneta Jędrzejczak ■

PolenMobil 2018

Wizyta PolenMobilu w szkole podstawowej w Hamburgu-Eppendorfie, 23 października 2018 r.

207 odwiedzonych klas w 122 szkołach oraz 4293 uczniów, do których udało się dotrzeć – to znakomity wynik obu zespołów PolenMobilu w roku szkolnym 2017/2018, który zawdzięczamy przede wszystkim zaangażowanym koordynatorom projektu, zmieniającym się za kierownicą i podróżującym po całym Niemczech. Ich misją jest wzbudzenie w szkołach niemieckich zainteresowania Polską, krajem położonym na wschód od Odry i Nisy. Podczas wizyt prowadzony jest intensywny, interaktywny kurs językowo-edukacyjny dotyczący Polski, podczas którego poruszane są tematy związane z krajoznawstwem, historią i kulturą.

Język polski jest przybliżany uczniom w zabawny sposób za pomocą animacji językowych. A wszystko pod hasłem: „Kajne Angst for der polnizyn szprache!” (Nie bójcie się języka polskiego!). Zainteresowanie tą bezpłatną ofertą edukacyjną dla szkół również w roku 2018 było duże, a oddźwięk wśród grup docelowych bez wyjątku – pozytywny. Najczęściej odwiedzany przez PolenMobil był land Brandenburgia, w którym projekt objął 554 uczniów, na drugim miejscu pod tym względem uplasowała się Hesja – 519 uczniów. To, że projekt PolenMobilu stał się ważnym elementem składowym w polsko-niemieckich

stosunkach, potwierdził w 2018 roku prezydent Niemiec Frank-Walter Steinmeier. Zaprosił pomysłodawców projektu z Niemieckiego Instytutu Polskiego do zorganizowania stoiska informacyjnego PolenMobilu podczas festynu dla mieszkańców Berlina zorganizowanego 7 i 8 września na terenie Zamku Bellevue, siedziby prezydenta. Ten niespodziewany zaszczyt i okazja do zaprezentowania projektu PolenMobilu przed szeroką publicznością z pewnością zaliczać się będzie do najważniejszych osiągnięć w 2018 roku. Podczas festynu przy stoisku PolenMobilu panował wzmożony ruch. Zarówno młodzi, jak i osoby starsze okazywali duże zainteresowanie językiem polskim, a także samym projektem. Na zakończenie festynu prezydent Steinmeier wyraził uznanie dla projektu.

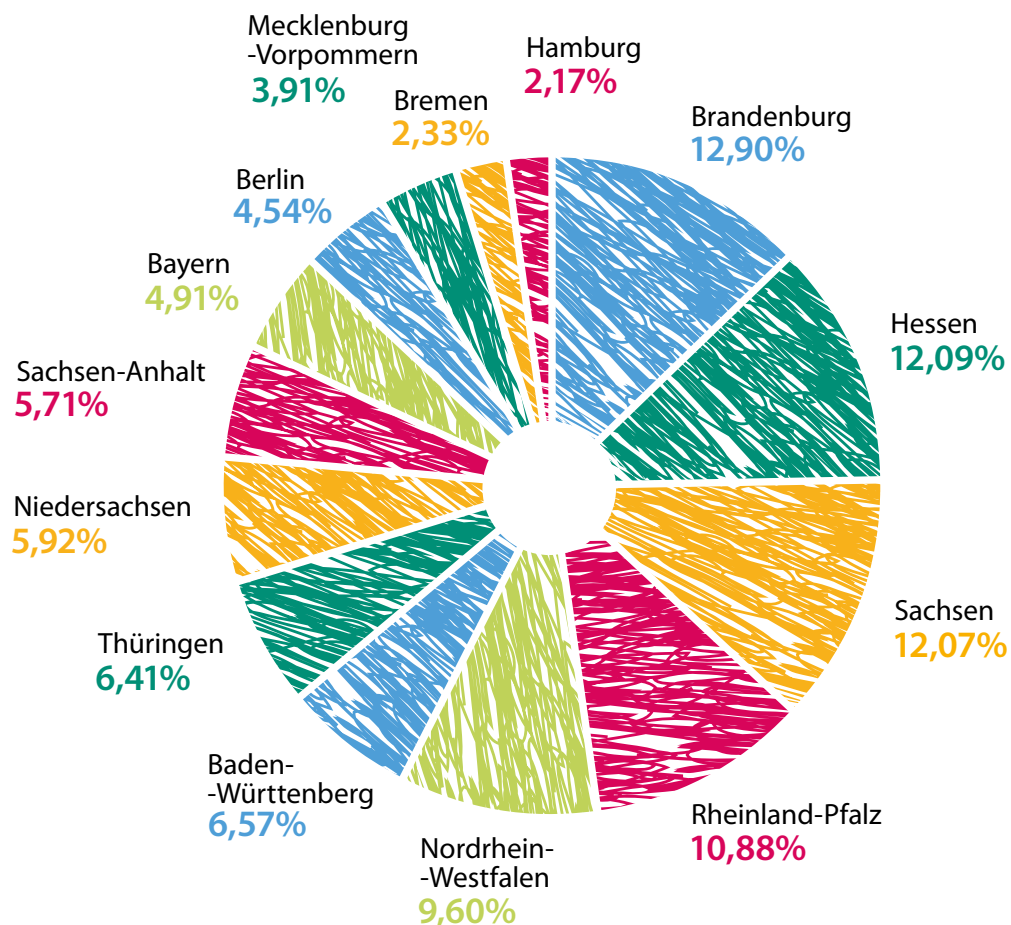
Jak duży jest wkład projektu PolenMobilu w zachęcenie młodzieży niemieckiej do zainteresowania się sąsiadami z Polski, najlepiej ilustruje statystyka – od października 2015 roku, kiedy PolenMobil dysponował tylko jednym samocho-

dem (od sierpnia 2016 były już dwa), do grudnia 2018 roku udało się młodemu zespołowi odwiedzić 13 164 uczniów z 592 klas w 364 szkołach i przybliżyć im w atrakcyjny i pełen humoru sposób Polskę. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń i przy rosnącym popycie zdecydowano, że w roku szkolnym 2018/2019 projekt PolenMobilu będzie kontynuowany.

Wiele informacji na stronie: <http://www.poleninderschule.de/polenmobil/>

Koordinacja: Karolina Fuhrmann

Statystyka odwiedzin PolenMobilu w roku szkolnym 2017/2018

Bundesland	liczba uczniów	udział procentowy
Brandenburg	554	12,90%
Hessen	519	12,09%
Sachsen	518	12,07%
Rheinland-Pfalz	467	10,88%
Nordrhein-Westfalen	412	9,60%
Baden-Württemberg	282	6,57%
Thüringen	275	6,41%
Niedersachsen	254	5,92%

Bundesland	liczba uczniów	udział procentowy
Sachsen-Anhalt	245	5,71%
Bayern	211	4,91%
Berlin	195	4,54%
Mecklenburg-Vorpommern	168	3,91%
Bremen	100	2,33%
Hamburg	93	2,17%
Saarland	0	0,00%
Schleswig-Holstein	0	0,00%
Bundesrepublik Deutschland	4293	100,00%

Projekt „Polacy z wyboru” w 2018 roku

W ramach projektu „Polacy z wyboru” został zorganizowany konkurs „Polacy z wyboru w walce o Niepodległą” dla uczniów szkół warszawskich i z województwa mazowieckiego, a w jednej z warszawskich szkół zaprezentowano wystawę „Polacy z wyboru. Rodziny pochodzenia niemieckiego w Warszawie w XIX i XX wieku”.

Konkurs dla szkół

Ogłoszenie konkursu poprzedziło seminarium dla nauczycieli historii zorganizowane 12 kwietnia 2018 roku w Domu Spotkań z Historią (DSH) z udziałem Warszawskiego Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych (WCIES) i FWPN. Odebyły się warsztaty poświęcone metodzie realizacji projektu, a jego współautor Krzysztof Wittels wprowadził uczestników w tematykę pod kątem merytorycznym, prezentując sylwetki wybranych osób pochodzenia niemieckiego biorących udział w walce o niepodległość Polski. Podczas seminarium zorganizowano konkurs „Polacy z wyboru w walce o Niepodległą” dotyczący 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Organizatorzy zaprezentowali sylwetki Ignacego Boernera, Wandy Gertz, Władysława Andersa, Gustawa Orlicz-Dreszera oraz bp. Juliusza Burschego. 12 kwietnia 2018 roku konkurs został oficjalnie ogłoszony na stronach internetowych DSH i FWPN. 31 maja 2018 roku upłynął termin

zgłoszeń do konkursu, w którym udział wzięły 23 zespoły ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Na szczególną uwagę zasługuje zainteresowanie się konkursem szkół spoza Warszawy oraz uczniów ze szkół zawodowych. Do 17 października 2018 roku nadesłano 16 prac (siedem ze szkół podstawowych oraz dziewięć z ponadpodstawowych). W konkursie uczestniczyło 60 uczniów, w tym zespoły nie tylko z Warszawy, ale także z innych miejscowości województwa mazowieckiego. Uczniowie przygotowywali prace pod kierunkiem nauczycieli. Możliwe były różne formy prac (film, audycja radiowa, prezentacja i wystawa multimedialna, tekst, książka, reportaż, folder, przewodnik, kolaż, gra miejska, spacer miejski). Była to druga edycja konkursu „Polacy z wyboru”. Pierwsza odbyła się w 2015 roku. Niezależnie od konkursu od marca do listopada 2018 roku w Domu Spotkań z Historią odbyły się warsztaty dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z zastosowaniem scenariuszy przygotowanych na podstawie wydanego w 2014 roku przez FWPN pakietu edukacyjnego „Polacy z wyboru”. W warsztatach wzięło udział ok. 3 tys. uczniów.

PDF pakietu edukacyjnego FWPN „Polacy z wyboru” można pobrać ze strony:

<https://dsh.waw.pl/media/edukacja/Polacy%20z%20wyboru%20pakiet.pdf>

Uroczysta gala w DSH podsumowująca konkurs. Cornelius Ochmann, dyrektor FWPN (z lewej), w rozmowie z Janem Boernerem, wnukiem pułkownika Ignacego Boenera

Ogłoszenie wyników konkursu

19 listopada 2018 roku w Domu Spotkań z Historią odbyła się uroczysta gala podsumowująca konkurs „Polacy z wyboru w walce o Niepodległość”. Na uroczystości zgromadzili się uczniowie i nauczyciele biorący udział w konkursie, przedstawiciele rodzin bohaterów projektu (Boernerów, Szlenkierów, Weiglów, Wedlów) oraz organizatorzy (przedstawiciele Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Domu Spotkań z Historią). Jury w składzie: Małgorzata Fałkowska-Warska (DSH), Tomasz Markiewicz (FWPN), Tadeusz W. Świątek (varsavianista, współtwórca projektu „Polacy z wyboru”), Arkadiusz Walczak (WCIES), Krzysztof Wittels (współtwórca projektu „Polacy z wyboru”), jednogłośnie zdecydowało o nieprzyznaniu nagrody głównej (jaką była

wycieczka do Berlina dla zwycięskiego zespołu), lecz o przydzieleniu trzech równorzędnych wyróżnień, a wraz z nimi nagród rzeczowych (głośniki bezprzewodowe oraz powerbanki). Wyróżnienia otrzymali:

- Zespół Szkół nr 2 im. Leona Rutkowskiego w Płońsku za film pt. „Generał Gustaw Orlicz-Dreszer”. Pracę pod opieką Jarosława Marciszewskiego przygotowali: Martyna Karabin, Konrad Nowak, Robert Podlecki, Maciej Staniszewski, Daria Świerk. Jury przyznało wyróżnienie w uznaniu za oryginalność pracy, dogłębną analizę dziejów bohatera i ciekawe przedstawienie jego sylwetki.
- Szkoła Podstawowa nr 314 im. Przyjaciół Ziemi w Warszawie za film pt. „Walka o godność Andersa”. Pracę pod opieką Katarzyny Bis przygotowali:

Uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 314 im. Przyjaciół Ziemi w Warszawie wyróżnieni za film pt. „Walka o godność Andersa”

Wyróżniony zespół z VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Władysława IV w Warszawie prezentuje swój multimedialny spacer po Warszawie zatytułowany „I oni też walczyli o polską niepodległość”

Wiktoria Grubecka, Aleksander Witan, Gabriela Grudniewska, Karol Kaczmarczyk, Krystian Do oraz Bartłomiej Kuć. Jury doceniło oryginalność pracy i interesujące ujęcie tematu konkursu.

– VIII LO im. Władysława IV w Warszawie za multimedialny spacer po Warszawie zatytułowany „I oni też walczyli o polską niepodległość”. Pracę pod opieką Ewy Berbeckiej przygotowali: Mateusz Wasilewski, Michał Kukła, Paweł Golec oraz Piotr Józwiak. Wyróżnienie przyznano w uznaniu za ciekawą formę pracy oraz szerokie rozumienie pojęcia niepodległości.

Wystawa „Polacy z wyboru” w Zespole Szkół Samochodowych i Licealnych nr 2 w Warszawie

Konkurs wzbudził zainteresowanie wystawą mobilną FWPN i DSH „Polacy z wyboru. Rodziny po-

chodzenia niemieckiego w Warszawie w XIX i XX wieku”, którą od 15 listopada do 31 grudnia 2018 roku można było oglądać w sali konferencyjnej Zespołu Szkół Samochodowych i Licealnych nr 2 przy al. Jana Pawła II 69 w Warszawie. Wystawa autorstwa Tomasza Markiewicza, Tadeusza W. Świątka i Krzysztofa Wittelsa przybliżyła niezwykły dorobek, jaki wnieśli przybysze z krajów niemieckich i ich potomkowie do życia gospodarczego, kulturalnego i społecznego Warszawy. Premiera wystawy miała miejsce w DSH w styczniu 2010 roku. Następnie gościła ona w Berlinie (w Czerwonym Ratuszu), Dreźnie (w Muzeum J.I. Kraszewskiego) i w podziemiach kościoła ewangelicko-ugsburskiego Świętej Trójcy przy pl. Małachowskiego w Warszawie, w Dawnej Fabryce Norblina oraz w XI Liceum Ogólnokształcącym im. Mikołaja Reja.

Wystawa została przygotowana jako ekspozycja objazdowa. Składa się z 31 plansz o wymiarach 100 cm x 220 cm i z 8 plansz o wymiarach 50 cm x 220 cm, w sumie 35 m.b. Można ją wypożyczyć nieodpłatnie w FWPN. Koszt transportu, montażu, demontażu i ubezpieczenia wystawy ponosi instytucja wypożyczająca. Więcej informacji o udostępnieniu wystawy:

tomasz.markiewicz@fwpn.org.pl

Aktualne informacje o projekcie „Polacy z wyboru” można znaleźć na stronie www.polacyzwyboru.pl i na profilu projektu na Facebooku

www.facebook.com/Polacy-z-wyboru_Polen-aus-freier-Wahl

Koordinacja: Tomasz Markiewicz

Prezentacja wystawy „Polacy z wyboru” w sali konferencyjnej Zespołu Szkół Samochodowych i Licealnych nr 2 przy al. Jana Pawła II 69 w Warszawie

Wystawa o Władysławie Bartoszewskim w Niemczech

Wernisaż w Berlinie. Marcin Barcz, asystent Władysława Bartoszewskiego, opowiada o wystawie i jej bohaterze

Wystawa „Władysław Bartoszewski 1922–2015. Więcej niż przyzwoitość” powstała jesienią 2015 roku z inicjatywy ówczesnej premier Ewy Kopacz. Uroczyste otwarcie miało miejsce we wrześniu 2015 roku w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w Warszawie, siedzibie polskiego rządu, pięć miesięcy po śmierci 93-letniego polityka, który od 2007 roku zajmował stanowisko pełnomocnika premiera ds. dialogu międzynarodowego.

Następnie prezentowana była w warszawskim Collegium Civitas (na przełomie 2015 i 2016 roku) oraz w Muzeum Historii Żydów Polskich „Polin” (w maju 2016 roku).

Latem 2017 roku, na podstawie umowy darowizny, wystawa została bezterminowo udostępniona przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. Fundacja uzupełniła wystawę o tablice z tłumaczeniem

Wystawa była prezentowana w Sali Kolumnowej berlińskiego Czerwonego Ratusza

plansz na język niemiecki w celu prezentacji w Niemczech. Opiekę w Niemczech nad wystawą przejęła społeczna Inicjatywa im. W. Bartoszewskiego „Berlińczycy Bartoszewskiemu” działająca pod egidą Towarzystwa Niemiecko-Polskiego w Berlinie. Kuratorem wystawy został Marcin Barcz, wieloletni asystent Władysława Bartoszewskiego. Pierwsza część wystawy „Pod prąd” opowiada o działalności konspiracyjnej Bartoszewskiego podczas II wojny światowej oraz o represjach ze strony władz komunistycznych, a także o jego działalności antykomunistycznej, w tym współpracy z Radiem Wolna Europa. Blok tematyczny „Pamięć” poświęcony jest działaniom mającym zachować pamięć o prze-

śladowaniach – począwszy od raportu z pobytu w Auschwitz, poprzez liczne publikacje o powstaniu warszawskim, o niemieckim terrorze okupacyjnym, aż do działalności na rzecz zachowania miejsc pamięci, przede wszystkim byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau.

Ostatnia część „Pojednanie” dokumentuje kolejne etapy przełamywania barier w kontaktach z Niemcami, a także walkę Bartoszewskiego z przejawami antysemityzmu.

Pierwsza prezentacja wystawy w Niemczech, a zarazem pierwsza poza Polską miała miejsce w Berlinie. Uroczyste otwarcie w Czerwonym Ratuszu, siedzibie nadburmistrza Berlina,

Wystawa w Magdeburgu.
Na pierwszym planie pamiątkowa
fotografia z wręczenia Władysławowi
Bartoszewskiemu Nagrody
Cesarza Ottona w maju 2009 roku

uroczystego zakończenia wy-
stawy 30 sierpnia 2018 roku
głos zabrali Thomas Kralinski,
sekretarz stanu Brandenbur-
gii ds. relacji międzynaro-
dowych, i Władysław Teofil
Bartoszewski, syn bohatera
wystawy.

Następnie wystawa rozpoczą-
ła wędrowkę po Niemczech.
4 września 2018 roku, dzięki
wsparcu władz Magdeburga
we współpracy z miejscowym
Towarzystwem Niemiecko-
-Polskim i Towarzystwem Za-
granicznym Saksonii-Anhalt,
została otwarta w reprezenta-
cyjnej Sali Miast Partnerskich

odbyło się 12 lipca 2018 roku. Wystawę w Berlinie zorganizowała Inicjatywa im. Władysława Bartoszewskiego we współpracy z berlińskim Towarzystwem Niemiecko-Polskim oraz Senatem Berlina. Wsparcia finansowego udzielił pełnomocnik rządu federalnego ds. kultury i mediów (BKM). Wystawę można było zwiedzać do 30 sierpnia 2018 roku. W ramach wydarzeń towarzyszących wystawie odbyło się spotkanie z byłym ambasadorem RFN w Polsce Johannesem Bauchem pt. „Mój Bartoszewski” oraz z prof. Ritą Süssmuth, były przewodniczącą niemieckiego Bundestagu. Oboje podkreślali ogromny wkład Bartoszewskiego w pojednanie polsko-niemieckie. Podczas

magdeburgskiego Starego Ratusza. Uroczyste przemówienie wygłosił burmistrz Magdeburga, dr Lutz Trümper, który przypomniał o uhonorowaniu Władysława Bartoszewskiego przez miasto Magdeburg Nagrodą Cesarza Ottona w maju 2009 roku. W magdeburgskim Ratuszu wystawa gościła do końca września.

2 października 2018 roku wystawa odbyła podróż do Hamburga, gdzie zagościła w pomieszczeniach krypty historycznego kościoła św. Mikołaja w sercu miasta. Dla zwiedzających dostępna była od 16 października do 20 listopada. Opiekę nad wystawą na czas ekspozycji przejęło Towarzystwo Niemiecko-Polskie w Hamburgu.

Prezentacja wystawy
w kościele św. Mikołaja
w Hamburgu

Za każdym razem przy okazji prezentacji wystawy organizatorzy i ich partnerzy w poszczególnych miastach przygotowywali interesujące wydarzenia towarzyszące, np. w Hamburgu publiczność mogła obejrzeć film dokumentalny pt. „Budowniczy mostów” w reżyserii Zofii Kunert, poświęcony polsko-niemieckiemu zaangażowaniu Władysława Bartoszewskiego. Film powstał w 2017 roku dzięki wsparciu Fundacji Konrada Adenauera i FWPN. Wystawę w Hamburgu obejrzało ponad 6 tys. osób.

W 2019 roku zaplanowano prezentacje wystawy w Dreźnie, Görlitz, Bonn, Akwizgranie i Darmstadt, w styczniu 2020 roku ma ona odwiedzić Halle.

Koordinacja: Tomasz Markiewicz ■

FWPN wsparła
w 2018 roku
55 projektów
edukacyjnych
w łącznej kwocie
1 680 561 zł.

Pełna lista projektów
dofinansowanych
w 2018 roku przez
FWPN jest dostępna
w internecie
na naszej stronie
www.fwpn.org.pl

Nauka

38

Centrum Studiów
Polonoznawczych
im. Aleksandra Brücknera

41

Poznańska Biblioteka
Niemiecka

Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera

Prof. Ruprecht von Waldenfels, od 1 czerwca 2018 roku kierownik Katedry Sławistyki na Uniwersytecie w Jenie. W ramach seminarium wprowadzającego dla studentów studiów nad Polską przeprowadził kurs języka kaszubskiego dla początkujących

Zainicjowane przez FWPN w 2013 roku Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera na uniwersytetach w Halle i Jenie zajmuje się interdyscyplinarnym badaniem historycznych i współczesnych form polskiej państwowości oraz polskiego społeczeństwa, języka i kultury, przy czym studia polonoznawcze z założenia są studiami regionalnymi (area studies) pozwalającymi spojrzeć na Polskę z perspektywy

powiązań europejskich i międzynarodowych. Jako jedyna w swoim rodzaju placówka badawcza i edukacyjna Centrum, m.in. poprzez magisterskie interdyscyplinarne studia nad Polską, przyczynia się do wspierania wiedzy na temat Polski. W piątym i jednocześnie ostatnim roku finansowania projektu przez FWPN Centrum udało się rozwinąć działalność w trzech obszarach, a mianowicie badań naukowych, działalności

Simon Behnisch, absolwent interdyscyplinarnych studiów nad Polską, został laureatem Nagrody Naukowej Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej. Na zdjęciu z prof. dr. hab. Igorem Kąkolewskim, dyrektorem Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie (po lewej), i z ambasadorem Polski w Niemczech prof. dr. hab. Andrzejem Przyłębki (z prawej). Fot. Ambasada RP w Berlinie

dydaktycznej oraz otwartego dla szerszej publiczności programu kulturalno-edukacyjnego, jak również zdefiniować własny profil skoncentrowany na badaniach prawa w ujęciu międzynarodowym. Za działalność Centrum w Halle, podobnie jak w latach poprzednich, odpowiada prof. Yvonne Kleinmann (dyrektor) oraz Paulina Gulińska-Jurgiel (koordynacja). W wyniku zmian personalnych na Uniwersytecie w Jenie profesurę w katedrze językoznawstwa słowiańskiego i jednocześnie funkcję wicedyrektora Centrum z dniem 1 czerwca 2018 roku objął prof. Ruprecht von Waldenfels. Jego obecność pozwoliła na wzmocnienie działalności Centrum w Jenie przez powiększenie grona doktorantów Centrum do

czterech osób. Do kadry naukowej dołączył między innymi Simon Behnisch, absolwent interdyscyplinarnych studiów nad Polską, który 13 grudnia 2018 roku otrzymał Naukową Nagrodę Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej za pracę magisterską o XVIII-wiecznym Elblągu. Pracownicy Centrum przygotowali różnorodną i bogatą ofertę dla studentów studiów nad Polską oraz kierunków pokrewnych na uniwersytetach w Halle i Jenie. W obszarze dydaktycznym udało się pogłębić współpracę z jednostkami naukowymi za granicą (przede wszystkim w Polsce). Dobrym przykładem takiej współpracy może być szkoła jesienna „Polska i Niemcy 1918–1939: Powiązane historie” zorganizowana we współpracy

Zwiedzanie Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku.
Dyrektor Basil Kerski osobiście oprowadza studentów i docentów po wystawie stałej Centrum i opowiada im o dziedzictwie robotniczego protestu

z Instytutem Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego oraz roczny blok seminariów, który został zainicjowany w ścisłej współpracy z Europejskim Centrum Solidarności, a pierwsze zajęcia odbyły się w Gdańsku w listopadzie 2018 roku. Udało się zaangażować studentów (także innych kierunków) w różne inicjatywy w ramach programu kulturalno-edukacyjnego Centrum, między innymi: 5. edycję przeglądu filmów polskich na temat „Ciało w filmie” czy też szybki kurs „Jak uczyć się Polski po polsku?” zorganizowany w ramach Nocy Naukowej na Uniwersytecie Marcina Lutra w lipcu 2018 roku. Ponownie dużym zainteresowaniem cieszył się ogólnodostępny, interdyscyplinarny cykl wykładów „Wszystko, co zawsze chcieliście wiedzieć o Polsce”, który miał naukowy charakter, ale jednocześnie

przedstawiał kraj sąsiada w ciekawy, zrozumiały i przystępny sposób. W odpowiedzi na duże zainteresowanie wykłady od semestru zimowego 2018 są nagrywane i za zgodą prowadzących publikowane online. Dzięki różnorodnym inicjatywom Centrum im. Aleksandra Brücknera wpisało się na stałe w ofertę kulturalną w Halle i w coraz większym stopniu również w Jenie. Zaangażowanie Centrum jako partnera przy realizacji wielu inicjatyw naukowych i kulturalnych na płaszczyźnie regionalnej, ogólnoniemieckiej i międzynarodowej w 2018 roku potwierdza jego ugruntowaną pozycję i pozytywne postrzeżenie przez środowisko akademickie.

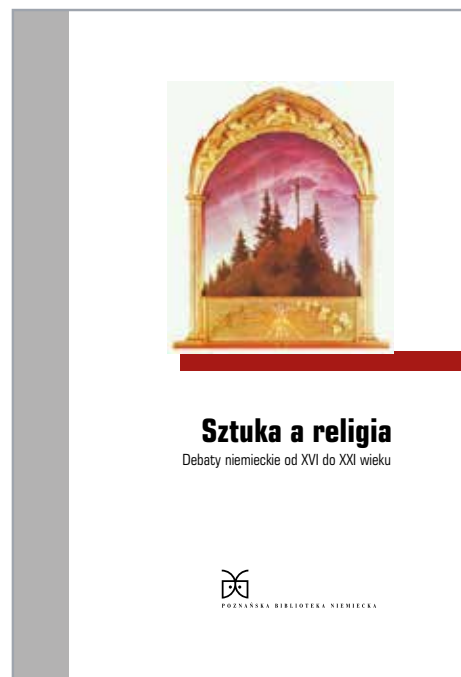
Więcej informacji na stronie:

www.aleksander-brueckner-zentrum.org

Koordinacja: Karolina Fuhrmann ■

Poznańska Biblioteka Niemiecka

Na początku lat 90. ubiegłego wieku na podstawie oceny stanu wiedzy polskiego społeczeństwa o Niemcach i Niemczech zrodził się pomysł powołania do życia serii wydawniczej Poznańska Biblioteka Niemiecka, aby przyswoić polskiemu czytelnikowi refleksje autorów niemieckich nad własnym narodem, jego kulturą i cywilizacją. Kierownictwo naukowe nad projektem sprawuje jego pomysłodawca prof. dr hab. Hubert Orłowski, profesor senior w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, członek rzeczywisty PAN. Do 35. tomu jego partnerem był prof. Christoph Kleßmann z Uniwersytetu w Poczdamie. Poznańska Biblioteka Niemiecka od momentu powstania jest projektem realizowanym w ścisłej współpracy z Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej. W latach 1996–2012 ukazało się 35 tomów serii. Ich wydawcą było Wydawnictwo Poznańskie. Od 36. tomu Poznańska Biblioteka Niemiecka wydawana jest przez Wydawnictwo Nauka i Innowacje w Poznaniu. Do jej realizacji jako partnera pozyskano Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Dotychczas opublikowano 48 tomów, łącznie ma się ukazać 50. 2018 rok był ostatnim etapem realizacji projektu naukowo-wydawniczego „Poznańska Biblioteka Niemiecka” w ramach współpracy z FWPN na podstawie decyzji jej Zarządu z 22 października 2012 roku.

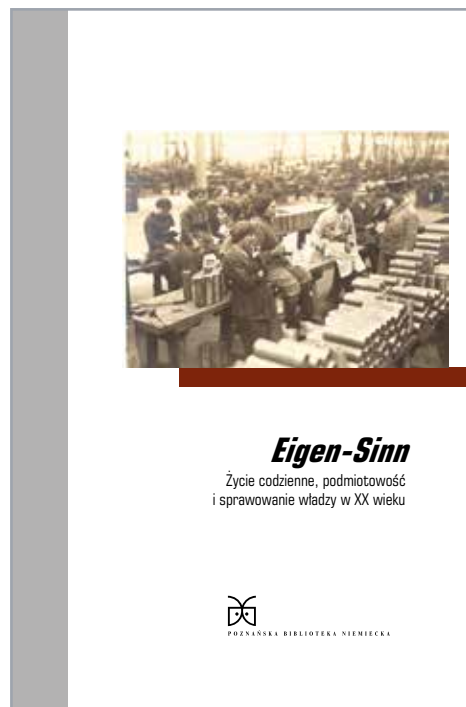
W 2018 roku opublikowane zostały dwa tomy Poznańskiej Biblioteki Niemieckiej (47. i 48.):

- **Sztuka a religia. Debaty niemieckie od XVI do XXI wieku**, wstęp, wybór i opracowanie Cezary Lipiński, Maria Wojtczak, Poznań 2018 (tom 47.).

Praca jest pierwszą w piśmiennictwie polskim antologią najbardziej reprezentatywnych tekstów autorów z kręgu kultury niemieckojęzycznej, poświęconych relacjom między sztuką i – szerzej – kulturą a myślą religijną. Wzajemne

sploty tych relacji na poziomie dyskursywnym stanowiły zawsze ważny, niekiedy fundamentalny i inicjalny moment w dziejach Niemiec, bez wglądu w który nie sposób zrozumieć ani kierunków rozwoju, ani obecnego stanu kultury w tej części Europy. Antologię poprzedzają dwa obszernie wprowadzenia autorstwa Cezarego Lipińskiego (*Między zniewoleniem a irytacją. Mariaż sztuki i religii w paradygmacie kultury do ery rewolucji romantycznych*) i Marii Wojtczak (*Sztuka jako religia – sztuka zamiast religii: Odczarowywanie świata*).

- **Eigen-Sinn. Życie codzienne, podmiotowość i sprawowanie władzy w XX wieku**, wybór, wstęp i opracowanie Thomas Lindenberger i Alf Lüdtkę, redakcja naukowa Kornelia Kończal, Poznań 2018 (tom 48.). Tom jest antologią klasycznych tekstów dotyczących zjawiska Eigen-Sinn, czyli samowola. Koncepcja ta pozwala dostrzec i wyjaśnić szerokie spektrum praktyk społecznych, za pomocą których ludzie przyswajają sobie dane okoliczności. Tytułowy termin ma dziś podstawowe znaczenie we współczesnej niemieckiej historiografii życia codziennego. Zarazem jest to jedna z najbardziej innowacyjnych koncepcji europejskiej historiografii ostatnich lat. Zamieszczone w tomie teksty pokazują, dlaczego analizując historyczny szczegół, nie można tracić z oczu społecznego ogółu. Antologię poprzedza wprowadzenie autorstwa Thomasa Lindenbergera i Alfa Lüdtkę (*Eigen-Sinn: Praktyka społeczna i sprawowanie władzy*). Na końcu pracy został zamieszczony wywiad z autorami antologii przeprowadzony przez Kornelię Kończal (*Eigen-Sinn i historia życia codziennego*).

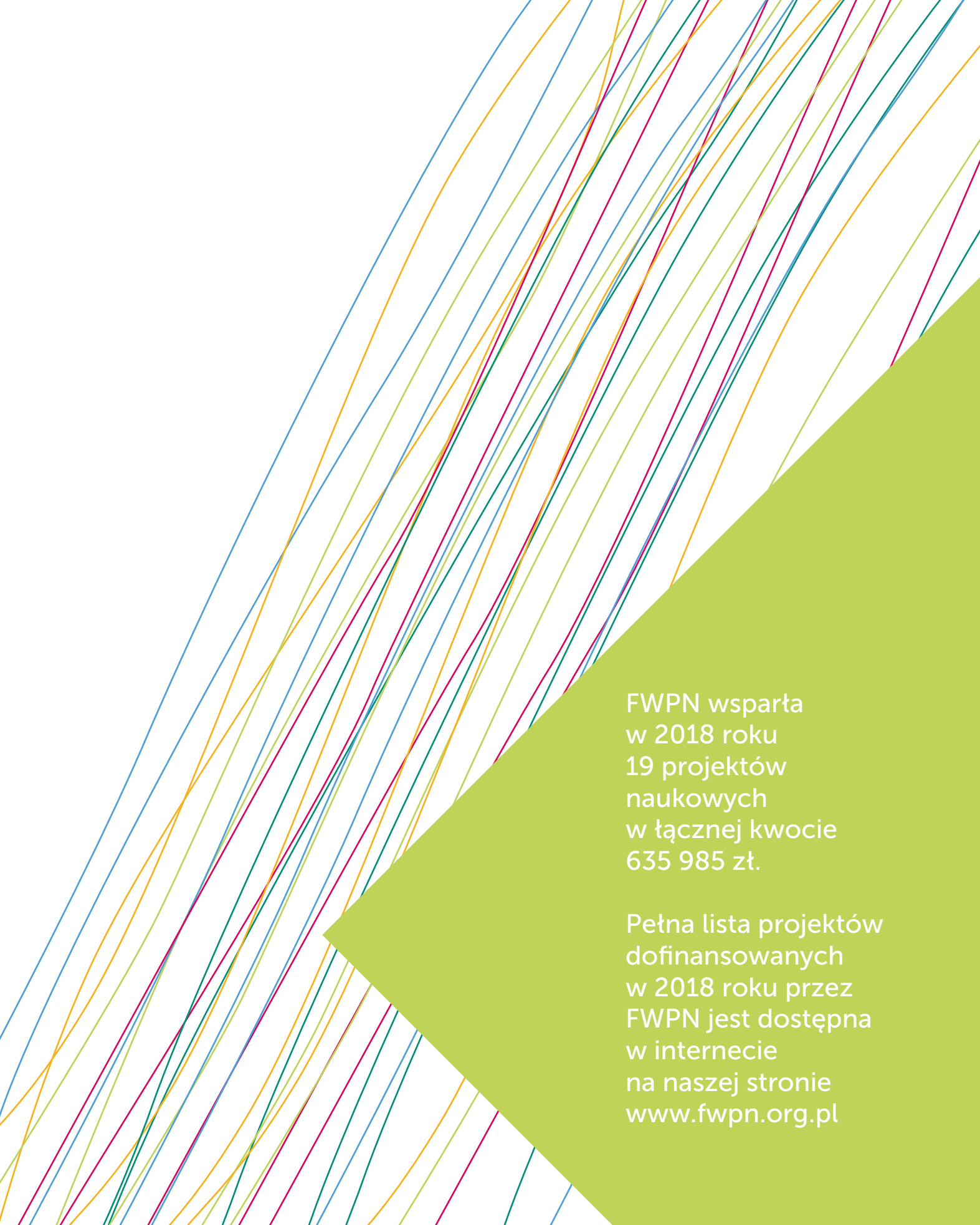
Dwa kolejne tomy Poznańskiej Biblioteki Niemieckiej ukażą się w pierwszym półroczu 2019 roku:

- **Prusy Wschodnie. Wspólnota wyobrażona**, koncepcja, opracowanie i wstęp Hubert Orłowski i Rafał Żytyńiec (tom 49.).
- **Jak w XXI wieku opowiadać historię? Narracja jako problem teoretyczny i praktyczny w niemieckich naukach o historii, kulturze i literaturze**, koncepcja, opracowanie i wstęp Jerzy Kałużny (tom 50.)

W 2018 roku prowadzono działania promocyjne zarówno na rzecz opublikowanych tomów Poznańskiej Biblioteki Niemieckiej, jak i całej serii. Naukowe dyskusje na temat dokonań naukowych związanych z serią wydawniczą odbyły się w Poznaniu, Olsztynie, Zielonej Górze i we Wrocławiu.

Więcej informacji o Poznańskiej Bibliotece Niemieckiej na www.wni.com.pl

Koordinacja: Tomasz Markiewicz

FWPN wsparła
w 2018 roku
19 projektów
naukowych
w łącznej kwocie
635 985 zł.

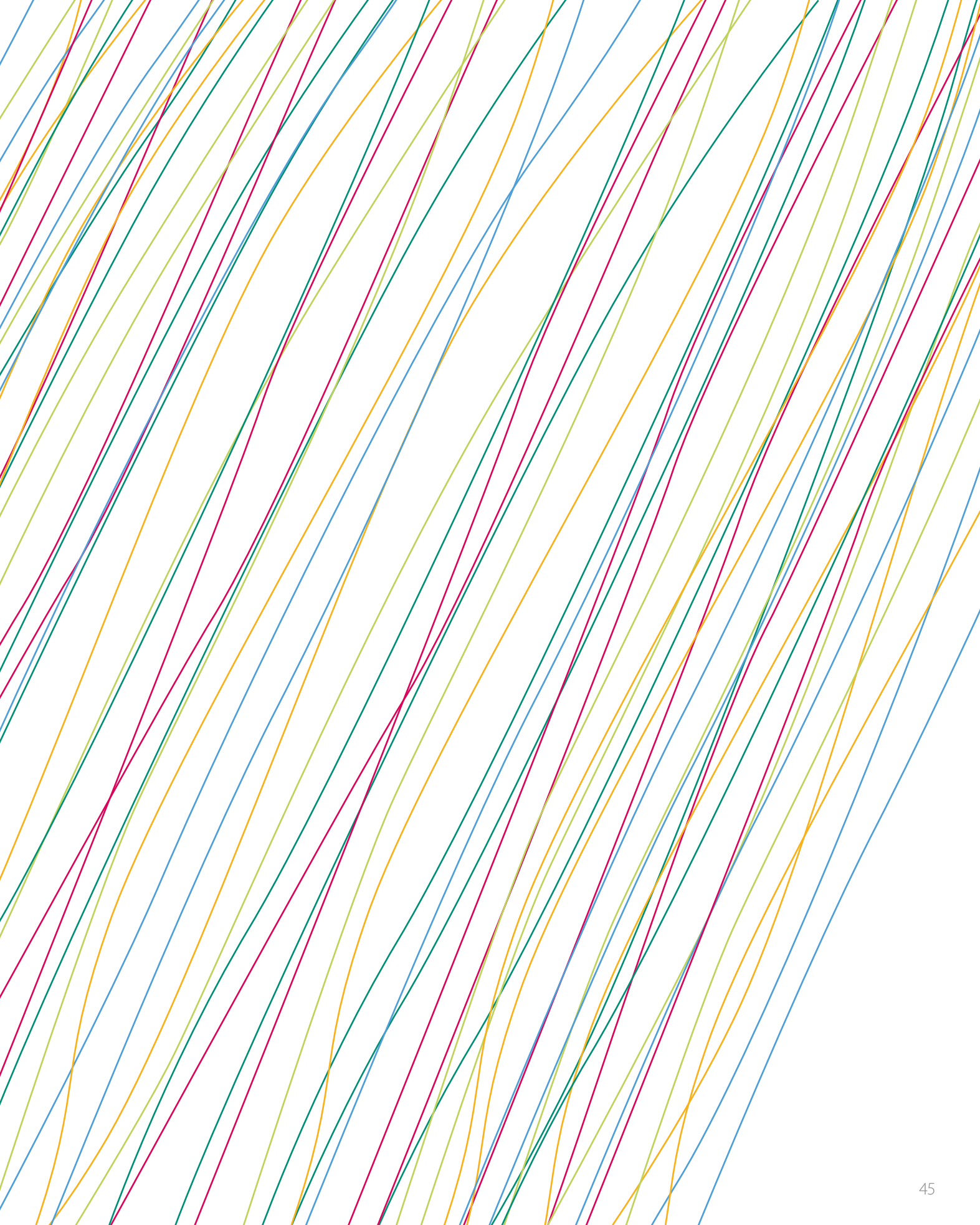
Pełna lista projektów
dofinansowanych
w 2018 roku przez
FWPN jest dostępna
w internecie
na naszej stronie
www.fwpn.org.pl

46

Stypendium
im. Albrechta Lemppa

49

Forum Dialogu Kultur.
Stypendia twórcze FWPN
i Willi Decjusza w Krakowie

Stypendium im. Albrechta Lemppa

Fot. Elżbieta Lempp

Isabelle Lehn

Fot. Elżbieta Lempp

Zyta Rudzka

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Instytut Książki i Literarisches Colloquium Berlin ogłosiły laureatki Stypendium im. Albrechta Lemppa za 2018 rok. Zostały nimi:

Isabelle Lehn (ur. 1979) – pisarka. Jej debiutancka powieść „Binde zwei Vögel zusammen” znalazła się w ścisłym finale Nagrody Literackiej im. Ingeborg Bachmann 2016. Obecnie pracuje nad powieścią „Frühlingserwachen”, która ukaże się w przyszłym roku w wydawnictwie S. Fischer.

Zyta Rudzka (ur. 1964) – pisarka, poetka, autorka dramatów publikowanych w międzynarodowych

antologiach. Jej powieść „Ślicznotka doktora Josefa” została przełożona na język niemiecki (Ammann Verlag 2006, tłum. Esther Kinsky). Najnowsza, wydana po ponad dziesięciu latach przerwy, „Krótka wymiana ognia” (WAB 2017), została bardzo dobrze przyjęta przez krytykę.

Przyznawane od 2013 roku Stypendium im. Albrechta Lemppa przeznaczone jest dla pisarzy z Polski i Niemiec oraz dla niemieckich tłumaczy literatury polskiej i polskich tłumaczy literatury niemieckojęzycznej. Jego celem jest doskonalenie sztuki przekładu i pisania w duchu standardów literackich i translatorskich bliskich

Albrechtowi Lemppowi oraz upamiętnienie jego wkładu w polsko-niemiecką wymianę literacką. Na program stypendialny składają się rokrocznie dwa jednomiesięczne pobyty w kraju sąsiada: w Literarisches Colloquium Berlin i w Krakowie. Z Polski i Niemiec nadeszły 33 zgłoszenia od pisarzy i tłumaczy literatury. W skład jury weszli przedstawiciele fundatorów: Jürgen Jakob Becker (LCB), Joanna Czudec (FWPN), Ewa Wojciechowska (IK). Honorowym członkiem jury była Elżbieta Lempp.

Albrecht Lempp (1953–2012)

był wybitnym popularyzatorem literatury polskiej w Niemczech i jej tłumaczem. Przez wiele lat pełnił funkcję dyrektora Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej i wniósł wielki wkład w rozwój relacji polsko-niemieckich. Tworzył fundamenty nowoczesnego systemu promocji Polski przez literaturę. Jako współtwórca Instytutu Książki otrzymał nagrodę Transatlantyk przyznaną za zasługi w tej dziedzinie.

Spotkanie z okazji pięciolecia Stypendium im. Albrechta Lemppa. Od lewej: Agnieszka Drotkiewicz, Justyna Bargielska, Kira Pietrek, Mia Raben, Krystyna Dąbrowska, Renate Schmidgall, Tomasz Różycki, Marek Zagańczyk

Pięć lat Stypendium im. Albrechta Lemppa

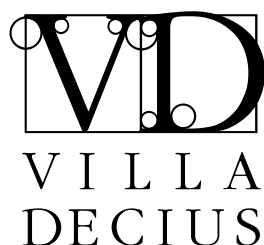
Z okazji pięciolecia programu stypendialnego 20 lutego 2018 roku w ramach cyklu „Literatura na Jasnej” w siedzibie Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Warszawie przy ul. Jasnej odbyło się spotkanie z laureatami Stypendium im. Albrechta Lemppa: pisarzami i tłumaczami z Polski i Niemiec.

W spotkaniu moderowanym przez Agnieszkę Drotkiewicz i Jürgena Jakoba Beckera udział wzięli: Justyna Bargielska, Krystyna Dąbrowska,

Kira Pietrek, Mia Raben, Tomasz Różycki, Renate Schmidgall, Tobias Schwartz i Marek Zagańczyk. Obecni byli również przedstawiciele instytucji fundatorów Stypendium im. Albrechta Lemppa: Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, Instytutu Książki oraz Literarisches Colloquium Berlin.

Koordinacja: Joanna Czudec ■

Forum Dialogu Kultur. Stypendia twórcze FWPN i Willi Decjusza

Spotkanie 24 sierpnia 2018 r. w siedzibie Krakow Film Commission z Natalią Wodą z udziałem stypendystów: Moniki Sandmann, Daniela Wilda, Arny Aley, oraz koordynatorów programu Małgorzaty Różańskiej-Mglej i Pawła Łyżwińskiego

W 2018 roku odbyła się kolejna edycja projektu Forum Dialogu Kultur. Podobnie jak w latach ubiegłych na całość programu składały się dwa równoległe i uzupełniające się komponenty: Stypendia Scenariuszowe skierowane do niemieckojęzycznych auto-

arów scenariuszy filmowych, radiowych, gier komputerowych i planszowych oraz Wyżehradzkie Rezydencje Literackie adresowane do pisarzy, poetów, eseistów, krytyków, tłumaczy literatury i dziennikarzy z Polski, Czech, Węgier i Słowacji.

Spotkanie 29 sierpnia 2018 r. w krakowskim Instytucie Goethego z dyrektorką Charlotte Hermelink oraz referentkami działu kultury Dorotą Krakowską i Agnieszką Marecką z udziałem stypendystów: Moniki Sandmann, Daniela Wilda, Arny Aley, oraz koordynatorki programu Małgorzaty Różańskiej-Mgłej

Dzięki wsparciu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej na jesienny pobyt stypendialny do Krakowa przyjechało sześcioro twórców z Niemiec: Ines Berwing – autorka scenariuszy filmowych i poetka, Orlando Frick – autor scenariuszy i prozy, Monika Sandmann – autorka scenariuszy filmowych i serialowych, Christian Sauer – autor scenariuszy do gier planszowych, Daniel Wild – autor scenariuszy filmowych i dramatów, Arna Aley – autorka scenariuszy filmowych i dramatów. Pozostali stypendyści, którzy uczestniczyli w programie dzięki wsparciu Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego, to: czeski pisarz, socjolog oraz publicysta Jan Váňa, węgierski poeta Zoltán Lesi, słowacka poetka i pisarka Eva Lukáčová oraz polski dziennikarz Paweł Pieniążek.

Podczas pobytu w Krakowie stypendyści programów Forum Dialogu Kultur mogli nie tylko intensywnie pracować nad własnymi projektami

literackimi i scenariuszowymi, ale także uczestniczyli w spotkaniach sieciujących. Poza tym prezentowali swoje teksty w ramach indywidualnych i grupowych wydarzeń literackich. W siedzibie Krakow Film Commission dwukrotnie odbyło się spotkanie, które miało formę dyskusji na temat możliwości realizacji w Krakowie polsko-niemieckich koprodukcji filmowych. Ponadto stypendyści kontynuowali indywidualną współpracę z Instytutem Goethego, Instytutem Słowackim, Czeskim Centrum, Konsulatem Generalnym Węgier i Konsulatem Generalnym Słowacji, która będzie kontynuowana również po zakończeniu stypendium. Tekst Daniela Wilda został opublikowany w piśmie kulturalnym „Fragile” nr 3 z 2018 roku. Publikacja artykułów pozostałych stypendystów planowana jest w tym piśmie w 2019 roku.

Koordinacja: Aneta Jędrzejczak ■

The background features a series of thin, curved lines in various colors (blue, yellow, green, red) that sweep across the frame from the top left towards the bottom right. A large, solid red triangle is positioned in the lower right corner, partially overlapping the lines.

FWPN wsparła
w 2018 roku
77 projektów
kulturalnych
w łącznej kwocie
1 964 835 zł.

Pełna lista projektów
dofinansowanych
w 2018 roku przez
FWPN jest dostępna
w internecie
na naszej stronie
www.fwpn.org.pl

Spółeczeństwo, gospodarka, środowisko

54

Konferencja
„Polska i Niemcy w Europie”

57

XIX Forum
Polsko-Niemieckie

62

Polscy eksperci
na niemiecko-białoruskiej
konferencji Mińsk Forum 2018

63

Barometr
Polska – Niemcy 2018

64 „Koło Dyskusyjne Polska”
Niemieckiego Towarzystwa
Polityki Zagranicznej i FWPN

67 Program „Europa 1918–2018:
zachować pamięć,
kształtować przyszłość”

68 Inicjatywa „Ogrody
Polsko-Niemieckie” w parku
Skaryszewskim w Warszawie

74 Polsko-niemiecki
dialog o Europie

76 Young Europeans
Award 2018

78 Dyskusja „Za wolność
Waszą i naszą”

Konferencja „Polska i Niemcy w Europie”

Fot. Artur Tkaczyk

Współprzewodniczący Rady FWPN Markus Meckel i prof. dr hab. Piotr Madajczyk otwierają konferencję

W dniach 5–6 czerwca 2018 roku Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej zorganizowała w ramach obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości konferencję „**Polska i Niemcy w Europie**”.

Konferencję na Zamku Królewskim w Warszawie otworzyli współprzewodniczący Rady FWPN Markus Meckel i prof. dr hab. Piotr Madajczyk.

Honorowymi gośćmi wydarzenia byli prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda z małżonką Agatą Kornhauser-Dudą oraz prezydent Republiki Federalnej Niemiec Frank-Walter Steinmeier z małżonką Elke Büdenbender.

Panel dyskusyjny moderowali dyrektorzy FWPN Cornelius Ochmann i Krzysztof Rak. Ekspertami byli: prof. dr Dieter Bingen, Niemiecki Instytut Spraw Polskich w Darmstadt, prof. dr Yvonne Kleinmann, Centrum Studiów Polonoznawczych im. A. Brücknera (Halle/Jena), prof. dr hab. Eugeniusz Cezary Król, FWPN, i dr Justyna Schulz, Instytut Zachodni w Poznaniu.

Wśród ponad 200 uczestników konferencji na Zamku Królewskim znaleźli się przedstawiciele rządów obu krajów, reprezentanci korpusu dyplomatycznego akredytowani w Polsce, europarlamentarzyści, posłowie do Sejmu i Bundestagu, przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego.

Na drugi dzień konferencji organizowanej w siedzibie FWPN złożyły się panele:

- **„100 miliardów euro: znaczenie wymiany handlowej w relacjach polsko-niemieckich”**
Moderacja: dr hab. Sebastian Płóciennik (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych), Michael Kern (Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa AHK Polska)
Eksperci: Michał Krupiński, prezes Zarządu

Prezydent Frank-Walter Steinmeier wręczył prezydentowi Andrzejowi Dudzie wspomnienia z lat 1914–1918 Harry’ego hrabiego Kesslera, który towarzyszył Józefowi Piłsudskiemu w drodze z twierdzy magdeburskiej do Berlina w listopadzie 1918 roku i był pierwszym ambasadorem Niemiec w odrodzonej niepodległej Polsce

Fot. Artur Tkaczyk

Dyskusja panelowa podczas konferencji. Od lewej: Krzysztof Rak, dr Justyna Schulz, prof. dr hab. Eugeniusz Cezary Król, prof. dr Dieter Bingen, prof. dr Yvonne Kleinmann, Cornelius Ochmann

Fot. Artur Tkaczyk

Panel dyskusyjny „Współpraca polsko-niemiecka jako motor napędowy Unii Europejskiej”.
Od lewej: Jerzy Haszczyński, Manuel Sarrazin, Marek Krzakała, Paul Ziemiak, Szymon Szykowski vel Sęk, Rosalia Romaniec

Panel dyskusyjny „100 miliardów euro: znaczenie wymiany handlowej w relacjach polsko-niemieckich”.
Od lewej: Michael Kern, dr hab. Sebastian Płociennik, Michał Krupiński, Anna Włodarczyk-Moczkowska

Banku Pekao SA, Andreas Maierhofer, prezes Zarządu T-Mobile Polska SA, oraz Anna Włodarczyk-Moczkowska, prezes AHK Polska.

• **„Współpraca polsko-niemiecka jako motor napędowy Unii Europejskiej”**

Moderacja: Jerzy Haszczyński („Rzeczpospolita”) i Rosalia Romaniec („Deutsche Welle”)

Eksperti: Marek Krzakała, poseł na Sejm RP (PO), Manuel Sarrazin, przewodniczący Niemiecko-Polskiej Grupy Parlamentarnej, poseł do Bundestagu (Bündnis 90/Die Grünen), Szymon Szykowski vel Sęk, sekretarz stanu w MSZ RP, przewodniczący Polsko-Niemieckiej Grupy Parlamentarnej, poseł na Sejm RP (PiS), Paul Ziemiak, poseł do Bundestagu (CDU), przewodniczący Junge Union.

Więcej o konferencji:

<http://fwpn.org.pl/aktualnosci/konferencja-polska-i-niemcy-w-europie--dWiBrS>

Nagranie filmowe z konferencji: <https://www.youtube.com/channel/UCmbp1asuJVirJ6gxBbu-aMOA?feature=guide>

Koordinacja: Joanna Czudec, Natalia Kuziak, Tomasz Markiewicz

XIX Forum Polsko-Niemieckie

Polska i Niemcy – wspólnie dla silnej Europy

Sala Światowa niemieckiego MSZ.
Otwarcie obrad przez wiceministra
spraw zagranicznych Michaela Rotha

XIX Forum Polsko-Niemieckie odbyło się 23 października 2018 roku w Berlinie przy współpracy obu ministerstw spraw zagranicznych. Konferencja została zorganizowana po raz 19. i we właściwym momencie, jak stwierdził niemiecki wiceminister spraw zagranicznych Michael Roth otwierający konferencję w roli gospodarza w Sali Światowej w siedzibie Federalnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Michael Roth podziękował Fundacji Współpracy Polsko-

W imieniu FWPN uczestników Forum wita współprzewodniczący Rady Fundacji Markus Meckel

Członkowie Zarządu FWPN – prof. Dariusz Makilla i Klara Geywitz – witają jednego z dwóch gości honorowych Forum, prezydenta RFN Franka-Waltera Steinmeiera

-Niemieckiej za niewątpliwy sukces, jakim było zgromadzenie z tej okazji prawie 300 przedstawicieli polityki i społeczeństwa obywatelskiego z obu krajów, i zainicjowanie wspólnych dyskusji. Natomiast wiceminister spraw zagranicznych Szymon Szynkowski vel Sęk przypomniał o zmianach w ostatnich 27 latach w stosunkach polsko-niemieckich, jakie zaszły przede wszystkim na płaszczyźnie społeczeństwa obywatelskiego, i o ich pozytywnym wpływie na teraźniejszość. Jednocześnie zwrócił uwagę na aktualne różnice w poglądach rządów obu państw i zachęcał wszystkich zebranych do wymiany zdań na ten temat podczas Forum. I faktycznie nie brakowało wielu ciekawych, otwartych i szczerych dyskusji, przede wszystkim na główny temat Forum:

Prof. Piotr Madajczyk,
współprzewodniczący
Rady FWPN,
podczas dyskusji
o przyszłości Unii
Europejskiej

Michael Roth i Szymon
Szykowski vel Sęk
podczas rozmowy

„Przyszłość i znaczenie Unii Europejskiej”.

Wobec aktualnych wyzwań w zglobalizowanym świecie wiele nadziei pokłada się w Europie, zwłaszcza we wspólnych proeuropejskich inicjatywach Niemiec i Polski. Już podczas wieczornego spotkania w redakcji dziennika „Tagesspiegel”, w przeddzień Forum, dyskutowano o nowych ideach przewodnich dla Europy.

Forum otwierała debata **„Stosunki polsko-niemieckie w 2018 r. Dokąd zmierzamy?”** z udziałem wybitnych ekspertów. Dyskusja dotyczyła perspektyw stosunków pomiędzy Polską a Niemcami, a jej uczestnicy przedstawili różnorodne poglądy polityczne na ten temat. Oprócz Szymona Szykowskiego vel Sęka (PiS) głos zabrali: Manuel Sarrazin (Bündnis 90/Die Grünen), Dietmar Nie-tan (SPD), Bartłomiej Wróblewski (PiS),

„Europa 1918–2018: Historia z przyszłością?”. Prezydenci Andrzej Duda i Frank-Walter Steinmeier podczas dyskusji moderowanej przez Różę Romaniec (Deutsche Welle) i Piotra Legutko (TVP Historia)

Marek Krzakała (PO) oraz konsul generalna Niemiec w Gdańsku Cornelia Pieper, która optymistyczną prognozą dla przyszłości polsko-niemieckich stosunków zakończyła debatę.

Przyszłość i znaczenie Europy w XXI wieku były nie tylko głównym wątkiem tegorocznego Forum, ale także tematem jednego z zamykają-

Podsumowanie obrad w grupach roboczych. Od lewej: Krzysztof Rak (dyrektor FWPN), dr Agnieszka Łada (Instytut Spraw Publicznych), Olga Doleśniak-Harczuk („Gazeta Polska Codziennie”), Irene Hahn-Fuhr (Fundacja im. Heinricha Bölla, biuro w Warszawie), Joanna Maria Stolarek (Neue Deutsche Medienmacher), Cornelius Ochmann (dyrektor FWPN)

cych je panelu dyskusyjnego. W tym przypadku goście mogli zgodnie z zainteresowaniami wziąć udział w jednej z czterech grup roboczych:

- 1) Za bezpieczeństwo wasze i nasze w Europie – UE jako globalny gracz.
- 2) Infrastruktura transportowa między Polską a Niemcami – rozbudowa sieci połączeń, umożliwienie spotkań, pogłębienie kontaktów.
- 3) Stwórzmy razem lepszy klimat! – w poszukiwaniu innowacyjnych rozwiązań.
- 4) Przyszłość integracji europejskiej – wizje i realistyczne opcje po eurowyborach w 2019 roku.

Najważniejszym punktem zamykającym Forum była popołudniowa debata z udziałem prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy oraz prezydenta Federalnego Franka-Waltera Steinmeiera. Obaj goście honorowi spojrzeli

Dyskusja „Stosunki polsko-niemieckie w 2018 r. Dokąd zmierzamy?”. Od lewej: dr Weronika Priesmeyer-Tkocz (moderatorka, Europäische Akademie Berlin), Bartłomiej Wróblewski (poseł na Sejm, PiS), Cornelia Pieper (konsul generalna RFN w Gdańsku), Marek Krzakała (poseł na Sejm, PO), Szymon Szynkowski vel Sęk (wiceminister spraw zagranicznych, PiS), Dietmar Nietan (deputowany do Bundestagu, SPD), Manuel Sarrazin (deputowany do Bundestagu, Bündnis 90/Die Grünen), Aleksandra Rybińska (moderatorka, FWPN)

na zmienną przeszłość Europy z perspektywy jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, aby określić wyzwania i zadania stojące w przyszłości przed Europą.

Na zakończenie Forum zgromadzeni goście na zaproszenie Ambasady RP w Berlinie mogli uczestniczyć w koncercie z udziałem obu prezydentów zorganizowanym z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości.

Forum Polsko-Niemieckie zostało powołane w 1976 roku, a jego znaczenie zostało potwierdzone w Traktacie między RP i RFN o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 17 czerwca 1991 roku. Na przestrzeni lat odbywająca się na przemian w Polsce i w Niemczech konferencja

stała się ważnym elementem rozwijania i pogłębiania stosunków bilateralnych. Również w 2018 roku Forum stworzyło platformę dialogu między przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i ekspertami ze świata polityki, gospodarki, nauki i kultury. Tym samym przyczyniło się do lepszego wzajemnego zrozumienia między Polakami i Niemcami.

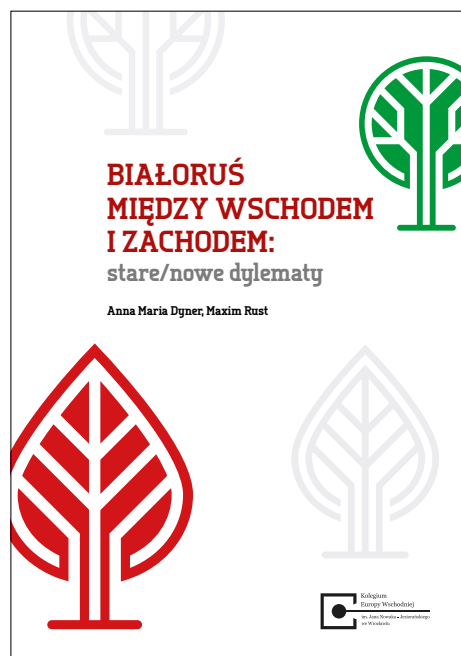
Więcej informacji o XIX Forum Polsko-Niemieckim na stronie: <http://fwpn.org.pl/aktualnosci/forum-polsko-niemieckie-2018-AtCHn7>

Koordinacja: Karolina Fuhrmann ■

Polscy eksperci na niemiecko-białoruskiej konferencji Mińsk Forum 2018

Panel dyskusyjny „Connectivity: Białoruś jako europejski węzeł transportowy, logistyczny i handlowy”. Pierwszy z prawej Bartłomiej Ostrowski (Wrocławski Park Technologiczny)

Okładka policy paper

Na projekt „Polscy eksperci na niemiecko-białoruskiej konferencji Mińsk Forum 2018” złożyły się następujące elementy:

- spotkanie informacyjne i przygotowawcze 7.11.2018 r. w Warszawie z udziałem 23 polskich ekspertów
- wyjazd 10 ekspertów do Mińska (22–24.11.2018):

Łukasz Adamski (Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia)

Ireneusz Bil (Fundacja Aleksandra Kwaśniewskiego „Amicus Europae”)

Joanna Czudec (Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej)

Jan Andrzej Dąbrowski (Nowa Europa Wschodnia)

Anna Maria Dyner (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych)

Kamil Kłysiński (Centrum Studiów Wschodnich)

Bartłomiej Ostrowski (Wrocławski Park Technologiczny)

Maria Przelomiec (TVP)

Iwona Reichardt (Nowa Europa Wschodnia)

Max Rust (Nowa Europa Wschodnia)

Barometr Polska – Niemcy 2018

Troje ekspertów wystąpiło w panelach dyskusyjnych: Bartłomiej Ostrowski z Wrocławskiego Parku Technologicznego („Connectivity: Białoruś jako europejski węzeł transportowy, logistyczny i handlowy”), Łukasz Adamski z Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia („Strategia budowania marki i pozycji Białorusi w relacjach międzynarodowych”), Iwona Reichardt z „Nowej Europy Wschodniej” („Kultura 4.0: w drodze do przyszłości”).

- „Nowa Europa Wschodnia” (nr 6 (XXXIV)/2018) opublikowała przed Forum Mińskim specjalne wydanie z pięcioma tekstami dotyczącymi tej konferencji.
- Po konferencji powstał policy paper (<http://neweasterneurope.eu/2019/01/22/policy-paper-belarus-between-east-and-west-old-new-dilemmas/>).

Dzięki specjalnemu wydaniu „Nowej Europy Wschodniej” i policy paper mińska konferencja mocniej zaistniała w świadomości odbiorców w Polsce i krajach Partnerstwa Wschodniego. Wyjazd do Mińska sprzyjał nawiązywaniu kontaktów i szerokiemu networkingowi. Organizatorem utworzonego w 1997 roku Mińskie Forum jest Towarzystwo Niemiecko-Białoruskie (Deutsch-Belarussische Gesellschaft e.V.). Projekt jest realizowany we współpracy z Fundacją Konrada Adenauera, Fundacją Friedricha Eberta, FWPN oraz Międzynarodowym Centrum Kształcenia i Spotkań im. Johanna Raua w Mińsku.

Projekt został sfinansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych RFN.

Koordinacja: Joanna Czudec ■

„Barometr Polska – Niemcy 2018” to projekt zrealizowany przez Instytut Spraw Publicznych i Fundację Konrada Adenauera przy finansowym wsparciu FWPN.

Raport publikowany od 2000 roku i poprzedzony wnikliwymi badaniami sondażowymi w obu krajach prezentuje opinie Polaków i Niemców na temat wzajemnych relacji. Określa wyzwania, jakie stoją przed sąsiadami. Jego wyniki stanowią punkt wyjścia do refleksji na temat wzajemnych stosunków.

Wyniki „Barometru Polska – Niemcy 2018” udostępnione są na stronie Instytutu Spraw Publicznych w języku polskim: <https://www.isp.org.pl/pl/publikacje/polacy-i-niemcy-dzielaca-przeszlosc-wspolna-przyszlosc-wyniki-barometru-polska-niemcy-2018>
<https://www.isp.org.pl/pl/publikacje/razem-w-europie-co-polacy-i-niemcy-sadza-o-polityce-europejskiej>
<https://www.isp.org.pl/pl/publikacje/trudne-partnerstwo-polacy-i-niemcy-o-kraju-sasiada-wspolnej-historii-i-europie>

a w języku niemieckim na stronie Fundacji Konrada Adenauera: <https://www.kas.de/einzel-titel/-/content/deutsch-polnisches-barometer-2018-teil-i>
<https://www.kas.de/einzel-titel/-/content/deutsch-polnisches-barometer-2018-teil-ii>

Koordinacja ze strony FWPN:
Aneta Jędrzejczak ■

„Koło Dyskusyjne Polska” Niemieckiego Towarzystwa Polityki Zagranicznej i Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej

Od lewej: Zsuzsanna Végh, Igor Janke, Markus Meckel i Reinhold Vetter dyskutują o polsko-węgierskim sojuszu w Unii Europejskiej

„Koło Dyskusyjne Polska” jest organizowane od 2009 roku w ramach kooperacji pomiędzy Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej i Niemieckim Towarzystwem Polityki Zagranicznej (DGAP). To cykl spotkań, podczas których wymieniane są poglądy i informacje o bieżących dwustronnych oraz europejskich zagadnieniach. Projekt stwarza decydującym ze świata polityki, mediów, nauki

i gospodarki oraz przedstawicielom społeczeństwa obywatelskiego w Niemczech możliwość dyskusji z wybitnymi ekspertami na ważne tematy dotyczące Polski. Pod przewodnictwem Markusa Meckela, współprzewodniczącego Rady FWPN, odbyły się w 2018 roku w siedzibie DGAP w Berlinie trzy posiedzenia, podczas których, oprócz kwestii dotyczących kondycji i przyszłości Unii

Wystąpienie wiceministra spraw zagranicznych Szymona Szyrkowskiego vel Sęk „Polska i Niemcy w Unii Europejskiej: wspólne i rozbieżne interesy” cieszyło się dużym zainteresowaniem członków „Koła Dyskusyjnego Polska” i przedstawicieli mediów

Europejskiej, omówiono również sytuację wewnątrzpolityczną w Polsce po jesiennych wyborach samorządowych.

7 maja Koło Dyskusyjne zebrało się wyjątkowo w rozszerzonym, trójstronnym gronie ekspertów, ponieważ tematem rozmowy były państwa Grupy Wyszehradzkiej, a ściślej „Polsko-węgierski sojusz w Unii Europejskiej”, jego cele, granice i strategię. Dyskusja koncentrowała się wokół podobieństw i różnic w polityce wewnętrznej i zagranicznej obu państw Grupy Wyszehradzkiej (np. wspólne poparcie dla wizji „Europy Ojczyzn” przy różnym spojrzeniu na Rosję). Po trzech krótkich wstępach do tematu przedstawionych przez Igora Jankego, przewodniczącego Instytutu

Dyskusja o Polsce po wyborach samorządowych. Od lewej: Łukasz Warzecha, Markus Meckel, Kai-Olaf Lang

Podczas spotkania „Koła Dyskusyjnego Polska”. Od lewej: wiceminister Szymon Szynkowski vel Sęk, ambasador Polski w Niemczech Andrzej Przyłębski oraz członkowie Zarządu FWPN: Klara Geywitz, Dariusz Makiła, Aleksandra Rybińska, Krzysztof Rak i Cornelius Ochmann

Wolności w Warszawie, Węgierkę Zsuzsannę Végh publikującą dla think tanku European Council on Foreign Relations oraz dziennikarza Reinholda Vettera uczestnicy Koła poruszyli kwestie stosunku Niemiec wobec obu państw w ramach Unii Europejskiej. Podczas kolejnego posiedzenia Koła Dyskusyjnego, 7 września, powrócono do tematu stosunków polsko-niemieckich. W trakcie spotkania wiceminister spraw zagranicznych Szymon Szynkowski vel Sęk mówił podczas gościnnego wykładu („Polska i Niemcy w Unii Europejskiej: wspólne i rozbieżne interesy”) o tym, co łączy, a co dzieli oba kraje z polskiej perspektywy. Na wstępie podkreślił, że atmosfera polityczna między sąsiadami polepszyła się, oraz dodał, iż partnerskie stosunki nie zawsze opierają się tylko na konsensusie. Jednocześnie zaapelował do prawie 80 obecnych gości i przedstawicieli mediów o polsko-niemiecki dialog na temat tego, jak wzmocnić Unię Europejską, aby szybciej i skuteczniej reagowała na aktualne wyzwania. Tym samym dyskusja z udziałem wysokiej rangi przedstawiciela Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP pozwoliła na poznanie opinii polskiego

ządu o Unii Europejskiej, jak również o stosunkach bilateralnych z Niemcami, co niewątpliwie wpływa na wzajemne zrozumienie i komunikację na szczeblu decyzyjnym.

„Polska po wyborach samorządowych – aktualne trendy i perspektywy dla wyborów do Parlamentu Europejskiego” to temat ostatniego, trzeciego spotkania „Koła Dyskusyjnego Polska”, które odbyło się 30 listopada 2018 roku. Dziennikarz Łukasz Warzecha (tygodnik „Do Rzeczy”) zaprezentował uczestnikom analizę najnowszych wyników wyborów, które dokumentują sukces PiS, partii rządzącej. Na zakończenie politolog Kai-Olaf Lang (Stiftung Wissenschaft und Politik) zinterpretował wyniki wyborów w świetle obserwowanego dualizmu, który w ostatnich latach bardzo mocno zarysował się pomiędzy dwiema najmocniejszymi partiami (PO i PiS). Polska scena polityczna, mocne i słabe strony poszczególnych partii, jak również potencjał do powstania nowego ugrupowania po lewej lub prawej stronie sceny politycznej były najważniejszymi zagadnieniami poruszonymi podczas debaty.

Koordinacja: Karolina Fuhrmann ■

„Europa 1918–2018: zachować pamięć, kształtować przyszłość”

W 2018 roku Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec przyznało FWPN środki w wysokości 100 tys. euro na realizację projektów w ramach okolicznościowej linii projektowej „Europa 1918–2018: zachować pamięć, kształtować przyszłość”.

Celem programu było umożliwienie realizacji polsko-niemieckich projektów nawiązujących do rocznic ważnych wydarzeń historycznych w 2018 roku, jak setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości oraz setna rocznica zakończenia I wojny światowej.

Program był impulsem dla społeczeństwa obywatelskiego w obu krajach do podejmowania wspólnych inicjatyw oraz dobrosąsiedzkiego dialogu o przeszłości, teraźniejszości i przyszłości. Linia projektowa skierowana była przede wszystkim do małych instytucji społeczeństwa obywatelskiego, a sposób aplikowania o środki został w znacznym stopniu uproszczony. Zainteresowanie przedsięwzięciem było bardzo duże. Łącznie udało się zrealizować 21 polsko-niemieckich projektów w formie seminariów, spotkań dyskusyjnych i konferencji.

Koordinacja: Aneta Jędrzejczak ■

Ogrody Polsko-Niemieckie w parku Skaryszewskim w Warszawie

Ambasada Niemiec w Warszawie i miasto stołeczne Warszawa rewitalizują wspólnie z polskimi i niemieckimi partnerami obszar zieleni w parku Skaryszewskim im. Ignacego Jana Paderewskiego. Między północnym brzegiem Jeziorka Kamionkowskiego a al. Emila Wedla na warszawskiej Pradze-Południe zakładane są Ogrody Polsko-Niemieckie. Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej kieruje projektem i pozyskane środki od partnerów inwestuje w projekt rewitalizacji.

Od lewej: Elke Büdenbender, Frank-Walter Steinmeier, Michał Olszewski

Fot. Adam Burakowski

Od lewej: zastępca prezydenta Warszawy Michał Olszewski oraz prezydent Niemiec Frank-Walter Steinmeier podczas sadzenia grabu w Ogrodach Polsko-Niemieckich

Fot. Adam Burakowski

Kolumna informacyjna Ogrodów Polsko-Niemieckich odsłonięta 19 października 2018 r.

Dzięki przestrzennemu połączeniu kultur ogrodowych Polski i Niemiec ma tu powstać symbol przyjaźni polsko-niemieckiej, który będzie trwałym elementem warszawskiego krajobrazu parkowego. Inicjatywa zrodziła się w 2016 roku, w którym obchodzono 25. rocznicę podpisania polsko-niemieckiego Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy.

6 czerwca 2018 roku prezydent Republiki Federalnej Niemiec Frank-Walter Steinmeier zainaugurował drugi etap rewitalizacji Ogrodów Polsko-Niemieckich przez posadzenie w al. Wedla grabu *carpinus betulus* „Fastigiata”. W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele mecenasów, partnerów oraz przyjaciół projektu. Poczęstunek – pyszną czekoladę oraz spersonalizowane torciki wedlowskie – zapewnił mecenas projektu i sąsiad Ogrodów, firma Lotte Wedel.

Grab *Fastigiata* stał się symbolicznym początkiem drugiego etapu rewitalizacji, podczas którego posadzono ponad 90 drzew i krzewów. Na jesieni 2018 roku zrealizowano kolejne nasadzenia, w tym utworzono obrys Ogrodu Barw. W okresie wiosenno-letnim w Ogrodach Polsko-Niemieckich odbyły się dwa wolontariaty dla firm partnerskich. 12 maja 2018 roku z udziałem zastępcy prezydenta m.st. Warszawy Michała

Fot. Ola Grochowska

Wolontariusze po pracy

Duet muzyczny – Magda Delimat (harfa) i Sylwia Kubiak-Dobrowolska (flet) – zainauguował działalność teatru plenerowego w Ogrodach

Fot. Ola Grochowska

Olszewskiego wolontariusze pomalowali paliki nowych drzew oraz posprzątały teren. 30 czerwca podczas otwartego wolontariatu dla przedstawicieli firm oraz mieszkańców i wszystkich zainteresowanych wolontariusze pod okiem autorki koncepcji rewitalizacji Izabeli Małachowskiej-Coqui uczyli się rozpoznawania drzew po liściach oraz dowiedzieli się więcej o nowych drzewach II etapu rewitalizacji. 30 osób malowało paliki kolejnych drzew w Ogrodach i sprzątało teren. Duet muzyczny – Magda Delimat (harfa) i Sylwia Kubiak-Dobrowolska (flet) – zainauguował działalność teatru plenerowego w Ogrodach. 7 sierpnia przedstawiciele Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce, Kościoła Ewangelickiego w Hesji Nadreńskiej i Księstwie Nassau oraz Kościoła Ewangelickiego w Westfalii wspólnie

posadzili drzewo w Ogrodach Polsko-Niemieckich. Biskup Jerzy Samiec z Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, superintendent Kościoła w Hesji Nadreńskiej i Księstwie Nassau dr Klaus-Volker Schütz oraz kierownik działu ekumenicznego Kościoła Ewangelickiego w Westfalii dr Ulrich Möller posadzili grab *carpinus betulus „Fastigiata”*. Oprawę muzyczną zapewnił chór parafii ewangelicko-augsburskiej w Goleszowie. „Przyjęliśmy zaproszenie do sadzenia drzewa jako symbolu przyjaźni, ale również partnerstwa na przyszłość. (...) Drzewa, kwiaty, łąki i ogrody stanowią część bożego stworzenia, które powołani jesteśmy pielęgnować, również w obliczu tego, jak szkodliwe działania człowieka wpływają na stworzenie” – podsumował obecność przedstawicieli Kościołów dr Ulrich Möller.

Sadzenie drzewa przez ewangelików z Polski i z Niemiec

14 września 2018 roku mecenas projektu posadzili swoje drzewa patronackie. Odbył się także duży festyn dla partnerów projektu podsumowujący pierwszą część rewitalizacji. „Ogrody Polsko-Niemieckie są symbolem przyjaźni i współpracy naszych krajów. Oferują przestrzeń do rzeczywistych spotkań. Cieszę się, że dzisiaj tak wielu mecenasów tego projektu posadziło w Ogrodach swoje drzewa” – mówił ambasador Niemiec Rolf Nickel podczas wieczornego spotkania dla partnerów. „Ogrody Polsko-Niemieckie już wkrótce staną się miejscem unikatowym w Warszawie, odwiedzanym licznie przez mieszkańców Pragi. (...) Być może każdy turysta, który przyjedzie do Warszawy, będzie chciał odwiedzić to wspaniałe miejsce” – powiedział zastępca burmistrza Pragi-Południe Jarosław Karcz. Pod-

czas wydarzenia Fried Nielsen, pomysłodawca Ogródów, kierownik wydziału kultury Ambasady Niemiec, zaprezentował nowe materiały projektu – plakat, animację oraz film. Wydarzenie uświetnił muzyką na żywo doskonały polski pianista Aleksander Dębicz. Uczestnicy wzięli także udział w warsztacie przygotowania zielonych koktajli i przekąsek prowadzonym przez Katarzynę Błaziejewską-Stuhr oraz obejrzeni wystawę najnowszych publikacji o tematyce ogrodowej.

Fot. Adam Burakowski

Zgromadzeni goście otrzymali cebulki tulipanów

W piątek, 19 października, odbyło się uroczyste otwarcie pierwszej części Ogrodów Polsko-Niemieckich. W spotkaniu uczestniczyli Włodzimierz Paszyński, wiceprezydent m.st. Warszawy, Knut Abraham, zastępca ambasadora Republiki Federalnej Niemiec w Polsce, Tomasz Kucharski i Jarosław Karcz, burmistrzowie Pragi-Południe, oraz Klara Geywitz, członkini Zarządu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. „Świętujemy dziś zakończenie pierwszego etapu prac. Z pomysłem założenia Ogrodów zwrócił się dwa lata temu do władz naszego miasta ambasador Niemiec, pan Rolf Nickel, pragnąc stworzyć w Warszawie niebanalny symbol przyjaźni polsko-niemieckiej. Teraz możemy podziwiać efekty i cieszyć się, że mieszkańcy otrzymali kolejny piękny zielony teren. Mogą nie tylko wypoczywać,

ale też, w ramach organizowanych tu wolontariatów, dowiedzieć się wielu ciekawych rzeczy o otaczającej nas przyrodzie” – powiedział Włodzimierz Paszyński. „Krótka historia Ogrodów Polsko-Niemieckich to historia sukcesu. Inicjatywa Ambasady Niemiec w Warszawie i miasta stołecznego Warszawy przerodziła się w największe polsko-niemieckie przedsięwzięcie publiczno-prywatne i modelowy projekt współpracy międzynarodowej w Warszawie. Pierwsze dwa miłorzęby *Ginkgo biloba* szybko się rozrosły i z czasem powstało wspaniałe miejsce, które wkrótce będzie kwitnąć roślinami w czerwonych, białych, złotych i czarnych barwach narodowych. Proszę wyobrazić sobie, jak trudno znaleźć w naturze czarny kolor z flagi Niemiec” – dodała Klara Geywitz, członkini Zarządu FWP.

10 listopada 2018 roku w szóstym wolontariacie pracowniczym w Ogrodach Polsko-Niemieckich udział wzięło 50 osób. Autorka projektu rewitalizacji Izabela Małachowska-Coqui oprowadziła uczestników po placu budowy. Posadzono cebulicę syberyjską *Scilla sibirica* i śnieżyczki przebiśniegów *Gallanthus nivalis*, pomalowano paliki drzew, zacierano drzewa gliną na zimę oraz uprzętnięto teren według przydzielonych zadań w grupach roboczych.

W 2018 roku w Ogrodach Polsko-Niemieckich prace wykonywane były w dwóch etapach.

Wiosną posadzono:

- 22 drzewa (grab, topole, głogi, jabłonie)
- 69 krzewów (cis, lilaki, świdośliwy).

Jesienią posadzono:

- 1 drzewo (jarząb)
- 193 krzewy (cis, lilaki, róża, żylistki, śliwy, krzewuski)
- 2089 roślin okrywowych (bodziszek)
- 36 traw ozdobnych (seslerie, trzęślice, rozplenice, śmiałki)
- 263 byliny (m.in. jeżówka, żurawki, floksy, maki)
- 435 roślin cebulowych (tulipany, narcyzy, śnieżyczki, krokusy, czosnki).

Projekt zgromadził 24 partnerów firmowych (Siemens, PepsiCo, Lotte Wedel, Lorberg, Mercedes-Benz Polska, Hochtief Polska, Deutsche Bahn, Deutsche Bank, Bosch, GfK Polonia, Remondis Sp. z o.o., Strabag, kluby Rotary z Polski i Niemiec, mBank, Stihl, T-Mobile Polska, PwC, Bayer, E.ON, Veolia, AGS Warsaw, ECE Projektmanagement, Polska Press Grupa, Rosco Polska) i ponad 60 darczyńców prywatnych.

Więcej informacji o sadzeniu i inne oferty Ogródów znajdują się na stronie: <http://ogrody-polsko-niemieckie.pl/oferta-firmowa.html>.

Partnerami strategicznymi projektu są Ambasada Niemiec w Warszawie, miasto stołeczne Warszawa, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa.

Relacje medialne o Ogrodach Polsko-Niemieckich ukazały się w 2018 roku w następujących mediach:

PRASA: <http://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,21641290,park-skaryszewski-niemcy-z-polakami-buduja-ogrody-pojednania.html>

RADIO: <http://www.rdc.pl/podcast/poranek-rdc-rewitalizacja-zieleni-w-parku-skaryszewskim/>, <http://radiokolor.pl/wiadomosci/n/2479/powstana-ogrody-polsko-niemieckie-to-symbol-przyjazni-naszyc-narodow>, <http://www.rdc.pl/podcast/polak-potrafi-ogrody-polsko-niemieckie/>

TV: https://warszawa.tvp.pl/39575809/22102018?fbclid=IwAR0yC0-s0A1dr_ZsEK2WXP_92r_Fu7w-_Me0SSpBwDYdF2vi-TIFO-193e8o

DIGITAL: <http://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2018-06-06/prezydent-niemiec-posadzi-drzewko-w-ogrodach-polsko-niemieckich/>, <http://niezalezna.pl/232743-czlonkowie-kosciolow-ewangelickich-z-polski-i-niemiec-zasadzili-drzewo-ma-byc-symbolem-partnerstwa-i-przyjazni>, <https://nowawarszawa.pl/ogrody-polsko-niemieckie-zmieniaja-otoczenie-kamionka/>, <https://www.dw.com/pl/polska-niemcy-ogrody-przyja%5c%BA%20ni/a-45974965>

Więcej informacji o projekcie znajdują Państwo na stronie: www.ogrody-polsko-niemieckie.pl oraz www.facebook.com/OgrodyGaerten

Koordinacja: Magdalena Przedmojska ■

Young Europeans Award 2018

20 września 2018 roku odbyła się w siedzibie FWPN w Warszawie uroczystość wręczenia nagród w polsko-niemiecko-francuskim konkursie Young Europeans Award 2018, którego mottem jest pytanie: „To be or not to be... a European?”. (Być albo nie być... Europejczykiem?). Od 2015 roku konkurs wspiera dialog i wymianę młodych ludzi z trzech dużych krajów Trójkąta Weimarskiego, połączonych wspólną historią i zadaniem współtworzenia żywej Europy. W celu rozszerzenia konkursu poza Trójkąt Weimarski organizato-

rzy zapraszają co roku wybrany czwarty kraj jako gościa honorowego przedsięwzięcia. W obecnej edycji projektu 2017–2018 była to Wielka Brytania.

Young Europeans Award (YEA) jest wspólną inicjatywą następujących instytucji: Fundacji Kultury Allianz (Allianz Kulturstiftung), Fundacji Hippocrène, Fundacji Współpracy Polsko-Nie-

Zwycięskie grupy z Michael'em Rothem, Szymonem Szyrkowskim vel Sęk oraz Pierre'em Lévyem

Dyskusja w Centrum Konferencyjnym Zielna 20 września 2018 r.

mieckiej (FWPN), Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży (PNWM) i Francusko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży (Deutsch-Französisches Jugendwerk, DFJW/OFAJ), we współpracy z UK-German Connection.

Tegoroczni laureaci, młodzi ludzie z Instytutu Głuchoniemych w Warszawie oraz niemieckiej szkoły Margarethe-von-Witzleben-Schule w Berlinie, we współpracy z Centre Français de Berlin, francuskim instytutem dla młodych niesłyszących Institut National de Jeunes Sourds w Paryżu oraz stowarzyszeniem Peuple et Culture wspólnie opracowali i wystawili sztukę teatralną oraz przygotowali wystawę o tym, jak niepełnosprawność traktowana jest w różnych krajach europejskich. Udowodnili, że mimo trudności wynikających z zaburzeń słuchu współpraca europejska możliwa jest również dla nich.

W 2018 roku jury zdecydowało także o przyznaniu nagrody specjalnej za projekt „Being a European”, który polegał na stworzeniu bloga zawierającego wywiady uliczne, ankiety internetowe, aplikacje do nauki oraz krótkie filmowe

wypowiedzi nawiązujące do myśli przewodniej konkursu YEA. Nagrodą dla zwycięzców i wyróżnionych była podróż do Warszawy, gdzie spotkali się z młodzieżą z Wielkiej Brytanii i wzięli udział we wspólnych warsztatach.

Podczas pobytu w Warszawie 40 uczestników – w większości głuchych i niedosłyszących – odwiedziło Pałac Prezydencki i Centrum Nauki „Kopernik”. Młodzież uczestniczyła w intensywnym programie edukacyjnym, którego częścią była dyskusja na temat bieżących wyzwań w polityce europejskiej z udziałem Michaela Rotha, ministra stanu ds. Europy w niemieckim Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Szymona Szynkowskiego vel Sęk, wiceministra w polskim Ministerstwie Spraw Zagranicznych, oraz Pierre’a Lévy’ego, ambasadora Francji w Polsce.

Koordinacja: Magdalena Przedmojska

Więcej o edycji konkursu w 2018 roku:

<http://www.young-europeans-award.org/sites/default/files/pdf/Drei-Laender-Sechs-Sprachen-2018.pdf>

Polsko-niemiecki dialog o Europie

Seminarium „Getting the EU reform right: towards the Sibiu summit” (Właściwe przeprowadzenie reformy Unii Europejskiej w obliczu zbliżającego się szczytu w Sibiu)

W 2018 roku w ramach projektu FWPN „Polsko-niemiecki dialog o Europie” zrealizowano następujące wydarzenia:

- 21 lutego 2018 roku w FWPN odbyło się seminarium „Getting the EU reform right: towards the Sibiu summit”(Właściwe przeprowadzenie reformy Unii Europejskiej w obliczu zbliżającego się szczytu w Sibiu) współorganizowane przez European Council on Foreign Relations (ECFR Europe) i FWPN i współfinansowane przez Fundację Roberta Boscha. Rozmowy toczyły się w ramach trzech paneli: „East-West Divide: Come-back of a spectre?”(Widmo podziału Wschód – Zachód), „Incentives, not obligations? Ensuring solidarity and legitimacy in the EU asylum policy” (Zachęty nie obowiązki?)

Zapewnienie solidarności i legalności polityki azylowej Unii Europejskiej), „Whither European security order? Geopolitical challenges and prospects for EU’s strategic autonomy”(Dokąd zmierza europejski nakaz bezpieczeństwa? Wyzwania geopolityczne i perspektywy), w których udział wzięli urzędnicy rządowi, przedstawiciele think tanków, doradcy polityczni i naukowcy z Polski, Niemiec, Francji i Włoch. Celem seminarium była wymiana poglądów na temat wybranych zagadnień polityki UE. W dyskusji brali udział: Piotr Buras, Thomas Buffin, Marek A. Cichocki, Ryszarda Formuszewicz, Weronika Frydryszek, Lars Geismann, Justyna Gotkowska, Gustav Gressel, Tomasz G. Grosse, Yana Humen, Dominik Jankowski, Marta Jaroszewicz, Łukasz Jurczyszyn, Piotr Kaźmierkiewicz, Marcin Kędzierski, Małgorzata Kosiura-Kaźmierska, Martin Kremer, Łukasz Kulesa, Anna Kwiatkowska-Drożdż, Manuel Lafont Rapnouil, Kai-Olaf Lang, Didier Lopinot, Alexandra Mallen, Andrzej Mendel-Nykorowycz, Jochen Möller, Rainer Münz, Paweł Musiałek, Cornelius Ochmann, Bartłomiej Radzejewski, Witold Rodkiewicz, Maciej Stadejek, Friederike Steglich, Jolanta Szymańska, Jan Truszczyński, Małgorzata Wróblewska-Łysik, Ernest Wyciszkievicz.

- 2 października 2018 roku w Centrum Konferencyjnym Zielna FWPN współorganizowała z Fundacją Friedricha Eberta debatę z udziałem niemieckich parlamentarzystów Dietmara Nietana, Klary Geywitz oraz Aydanu Özoğuz

pt. „Stosunki polsko-niemieckie z niemieckiej perspektywy”. Po 1989 roku stosunki polsko-niemieckie długo były wzorem dwustronnej współpracy w Europie. Kamieniami milowymi były Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy oraz wsparcie Niemiec dla przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Z niemieckiego punktu widzenia długo się wydawało, że stosunki polsko-niemieckie mogłyby się rozwijać w podobny sposób jak relacje między Niemcami a ich byłym wrogiem – Francją, zaczynając od zbliżenia i pojednania, podążając w kierunku mocnego partnerstwa we wspólnej Europie. Próbowano odpowiedzieć na pytanie, w jakim stopniu te założenia są wciąż aktualne w kontekście obecnych różnic zdań pomiędzy Berlinem a Warszawą: czy to odnośnie do polityki migracyjnej UE, czy do przyszłości UE oraz kwestii odszkodowań wojennych podnoszonej przez stronę polską.

- 12 grudnia 2018 roku w FWPN odbyła się debata ekspercka pod tytułem „Central European Futures: Polish-German Cooperation after European Elections” (Przyszłość Europy Środkowej: współpraca polsko-niemiecka po wyborach do Parlamentu Europejskiego) we współpracy z pismem „Visegrad Insight”. Konferencja skupiła się na przyszłości geopolityki i gospodarki w odniesieniu do zbliżających się wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz na tematach technologii i energii, ważnych dla relacji polsko-niemieckich. Kluczowymi zagadnieniami poruszonymi podczas rozmów były: Jakie są możliwe trajektorie współpracy polsko-niemieckiej? Co może powodować poszczególne scenariusze? Jakie są scenariusze nadchodzących wyborów do Parlamentu Europejskiego, prawdopodobne skutki i konsekwencje procesów wyborczych? W jaki sposób wybory do Parlamentu Europejskiego

Plakat debaty eksperckiej pt. „Central European Futures: Polish-German Cooperation after European Elections” (Przyszłość Europy Środkowej: współpraca polsko-niemiecka po wyborach do Parlamentu Europejskiego) zorganizowanej przez FWPN we współpracy z pismem „Visegrad Insight”

mogą wpłynąć na współpracę polsko-niemiecką? Podczas spotkania przygotowano następujące propozycje tematów przyszłej współpracy między Polską a Niemcami:

- Walka z rosyjską dezinformacją i wtrącaniem się w demokratyczne kampanie i wybory;
- Współpraca regionalna – interakcja z Niemcami w zakresie V4, 3Seas Initiative, Partnerstwa Wschodniego;
- Budowanie odporności na ostrą siłę Chin;
- Promowanie jakości usług i towarów wytwarzanych i sprzedawanych między Polską i Niemcami;
- Obrona, w tym inicjatywy cyberobrony i PESCO;
- Budowanie współpracy instytucjonalnej w zakresie społeczeństwa obywatelskiego, pamięci i edukacji na temat historii z perspektywami przyszłej współpracy.

W spotkaniu uczestniczyli Konrad Szymański, Jarosław Obremski, Wojciech Przybylski, Cornelius Ochmann, Knut Abraham, Kai-Olaf Lang, Agnieszka Łada, Piotr Buras, Marcin Zaborowski, Edit Zgut. Rozmowa moderowana była przez Marcina Antosiewicza i Andrzeja Godlewskiego.

Koordinacja: Magdalena Przedmojska ■

Dyskusja „Za wolność Waszą i naszą”

Dyskusja o kontaktach polskich i enerdowskich opozycjonistów w latach 80. XX wieku. Od lewej: Krzysztof Rak (dyrektor FWPŃ), Markus Meckel (enerdowski opozycjonista, były minister spraw zagranicznych NRD), Jacek Czaputowicz (minister spraw zagranicznych RP, opozycjonista antykomunistyczny w PRL-u), Wolfgang Templin (enerdowski opozycjonista i działacz na rzecz praw obywatelskich, publicysta), Cornelius Ochmann (dyrektor FWPŃ)

13 grudnia 2018 roku, dokładnie 37 lat od ogłoszenia stanu wojennego w Polsce, z inicjatywy Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Instytutu Polskiego w Berlinie doszło do ponownego spotkania i rozmowy między byłymi antykomunistycznymi opozycjonistami z NRD i z PRL-u. Jedynym ich przedstawicielem po stronie polskiej i zarazem gościem honorowym był obecny minister spraw zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej prof. dr hab. Jacek Czaputowicz, który przy okazji wizyty w Berlinie znalazł czas na dyskusję w Instytucie Polskim. Zaproszenie do udziału w niej przyjęli również Markus

Meckel, założyciel nielegalnej Socjaldemokratycznej Partii Niemiec w NRD i ostatni demokratycznie wybrany minister spraw zagranicznych NRD, oraz Wolfgang Templin, enerdowski opozycjonista i działacz na rzecz praw obywatelskich. Minister Czaputowicz opowiedział o swoich doświadczeniach z tamtych czasów, kiedy jako członek ruchu Wolność i Pokój w latach 80. utrzymywał kontakt z Wolfgangiem Templinem. Uczestnicy omawianych wydarzeń wspominali o swoich staraniach o transgraniczną współpracę i wzajemną solidarność. Licznie przybyli goście mogli się dowiedzieć o tym mało znanym

Spotkanie cieszyło się dużym zainteresowaniem berlińskiej publiczności

rozdziale najnowszej historii stosunków polsko-niemieckich, jakim są – jak się okazuje – liczne kontakty między polskimi i wschodnio-niemieckimi antykomunistami, które do tej pory pozostawały w cieniu późniejszych wydarzeń, jak np. upadek muru berlińskiego i zjednoczenie Niemiec. Dyskusję moderowali dyrektorzy FWPN Cornelius Ochmann i Krzysztof Rak.

Koordinacja: Karolina Fuhrmann ■

FWPN wsparła
w 2018 roku
29 projektów
w dziedzinie
Społeczeństwo,
gospodarka,
środowisko
w łącznej kwocie
774 649 zł.

Pełna lista projektów
dofinansowanych
w 2018 roku przez
FWPN jest dostępna
w internecie
na naszej stronie
www.fwpn.org.pl

Sprawozdanie finansowe

Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania rocznego sprawozdania finansowego

Dla Rady Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie rocznego sprawozdania finansowego Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej z siedzibą w Warszawie przy ulicy Zielnej 37 („Fundacja”), które zawiera bilans na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz rachunek zysków i strat, zestawienie zmian w kapitale własnym, rachunek przepływów pieniężnych za rok zakończony w tym dniu oraz dodatkowe informacje i objaśnienia („sprawozdanie finansowe”).

Naszym zdaniem, sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Fundacji na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz jej wyniku finansowego i przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony w tym dniu, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości („Ustawa o rachunkowości” – Dz. U. z 2019 r., poz. 351) oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości;
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Fundację przepisami prawa oraz jej statutem;
- zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych zgodnie z przepisami rozdziału 2 Ustawy o rachunkowości.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Badania w wersji przyjętej jako Krajowe Standardy Badania przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów („KSB”) oraz stosownie do ustawy z dn. 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich i nadzorze publicznym („Ustawa

o biegłych rewidentach” – Dz. U. z 2017 r., poz. 1089 z późniejszymi zmianami). Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi standardami została dalej opisana w sekcji naszego sprawozdania *Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie sprawozdania finansowego*.

Jesteśmy niezależni od Fundacji zgodnie z Kodeksem etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych („Kodeks IFAC”) przyjętym uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów oraz z innymi wymogami etycznymi, które mają zastosowanie do badania sprawozdań finansowych w Polsce. Wypełniliśmy nasze inne obowiązki etyczne zgodnie z tymi wymogami i Kodeksem IFAC. W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident oraz firma audytorska pozostali niezależni od Fundacji zgodnie z wymogami niezależności określonymi w Ustawie o biegłych rewidentach.

Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Odpowiedzialność Zarządu Fundacji za sprawozdanie finansowe

Zarząd Fundacji jest odpowiedzialny za sporządzenie, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, sprawozdania finansowego, które przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej i wyniku finansowego Fundacji zgodnie z przepisami Ustawy o rachunkowości, przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości oraz obowiązującymi Fundację

przepisami prawa i statutem, a także za kontrolę wewnętrzną, którą Zarząd uznaje za niezbędną, aby umożliwić sporządzenie sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając sprawozdanie finansowe Zarząd Fundacji jest odpowiedzialny za ocenę zdolności Fundacji do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, spraw związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, z wyjątkiem sytuacji kiedy Zarząd albo zamierza dokonać likwidacji Fundacji, albo zaniechać prowadzenia działalności, albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania działalności.

Zarząd Fundacji jest zobowiązany do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie sprawozdania finansowego

Naszymi celami są uzyskanie racjonalnej pewności, czy sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z KSB zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Fundacji ani efektywności lub skuteczności prowadzenia jej spraw przez Zarząd Fundacji obecnie lub w przyszłości.

Podczas badania zgodnego z KSB stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i oceniamy ryzyka istotnego zniekształcenia sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające tym ryzykom i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić pod-

stawę dla naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż tego wynikającego z błędu, ponieważ oszustwo może dotyczyć zmywu, fałszerstwa, celowych pominięć, wprowadzenia w błąd lub obejścia kontroli wewnętrznej;

- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosowanej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Fundacji;
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz zasadność szacunków księgowych oraz powiązanych ujawnień dokonanych przez Zarząd Fundacji;
- wyciągamy wnioski na temat odpowiedniości zastosowania przez Zarząd Fundacji zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości oraz, na podstawie uzyskanych dowodów badania, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub warunkami, która może poddawać w znaczącą wątpliwość zdolność Fundacji do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta na powiązane ujawnienia w sprawozdaniu finansowym lub, jeżeli takie ujawnienia są nieadekwatne, modyfikujemy naszą opinię. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia naszego sprawozdania biegłego rewidenta, jednakże przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Fundacja zaprzestanie kontynuacji działalności;
- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i zawartość sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia oraz czy sprawozdanie finansowe przedstawia będące ich podstawą transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację.

Kluczowym biegłym rewidentem odpowiedzialnym za badanie, którego rezultatem jest niniejsze sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta, jest Piotr Świętochowski .

Działający w imieniu Deloitte Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. z siedzibą w Warszawie, wpisanej na listę firm audytorskich pod numerem 73, w imieniu której kluczowy biegły rewident zbadał sprawozdanie finansowe:

Piotr Świętochowski
nr w rejestrze 90039
Warszawa, 28 czerwca 2019 roku

Bilans

Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej w Warszawie
według stanu na 31.12.2018 roku

Suma w zł na:

Aktywa		31.12.2018	31.12.2017
A.	Aktywa trwałe	87 296 575,99	150 980 780,18
I	Wartości niematerialne i prawne		
	1. Koszty zakończonych prac rozwojowych		
	2. Wartość firmy		
	3. Inne wartości niematerialne i prawne		
	4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne		
II	Rzeczowe aktywa trwałe	4 350 368,51	4 497 493,31
	1. Środki trwałe	4 350 368,51	4 497 493,31
	a) grunty, w tym prawo wieczystego użytkowania	118 987,21	123 061,05
	b) budynki, lokale, obiekty inżynierii	4 057 013,09	4 213 225,87
	c) urządzenia techniczne i maszyny	174 368,21	96 763,94
	d) środki transportu	0,00	0,00
	e) inne środki trwałe	0,00	64 442,44
	2. Środki trwałe w budowie		
	3. Zaliczki na środki trwałe w budowie		
III	Należności długoterminowe		
IV	Inwestycje długoterminowe	81 704 828,45	145 164 321,63
	1. Nieruchomości	51 877 695,01	53 868 906,71
	2. Wartości niematerialne i prawne		
	3. Długoterminowe aktywa finansowe	29 827 133,44	91 295 414,92
	- udziały lub akcje		
	- inne papiery wartościowe	29 827 133,44	91 295 414,92
	- udzielone pożyczki		
	- inne długoterminowe aktywa finansowe		
	4. Inne inwestycje długoterminowe		

Suma w zł na:

Aktywa		31.12.2018	31.12.2017
V	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	1 241 379,03	1 318 965,25
	1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
	2. Inne rozliczenia międzyokresowe	1 241 379,03	1 318 965,25
B.	Aktywa obrotowe	325 252 997,31	261 325 568,28
I	Zapasy	18 617,88	19 430,89
	1. Materiały		
	2. Półprodukty i produkty w toku		
	3. Produkty gotowe		
	4. Towary		
	5. Zaliczki na dostawy	18 617,88	19 430,89
II	Należności krótkoterminowe	948 045,93	474 670,42
	1. Należności od jednostek powiązanych		
	a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:		
	- do 12 miesięcy		
	- powyżej 12 miesięcy		
	b) inne		
	2. Należności od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
	a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:		
	- do 12 miesięcy		
	- powyżej 12 miesięcy		
	b) inne		
	3. Należności od pozostałych jednostek	948 045,93	474 670,42
	a) z tytułu dostaw i usług o okresie spłaty:	789 320,07	453 195,79
	- do 12 miesięcy	789 320,07	453 195,79
	- powyżej 12 miesięcy		
	b) z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych	155 200,09	18 259,77
	c) inne	3 525,77	3 214,86
	d) dochodzone w drodze sądowej		

Suma w zł na:

Aktywa		31.12.2018	31.12.2017
III	Inwestycje krótkoterminowe	324 186 920,82	260 663 125,86
	1. Krótkoterminowe aktywa finansowe	324 186 920,82	260 663 125,86
	a) w jednostkach powiązanych		
	- udziały lub akcje		
	- inne papiery wartościowe		
	- udzielone pożyczki		
	- inne krótkoterminowe aktywa finansowe		
	b) w pozostałych jednostkach	261 061 468,40	198 657 274,03
	- udziały lub akcje		
	- inne papiery wartościowe	105 563 135,10	42 314 923,04
	- udzielone pożyczki		
	- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	155 498 333,30	156 342 350,99
	c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	63 125 452,42	62 005 851,82
	- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	6 171 452,42	5 030 071,00
	- inne środki pieniężne	56 954 000,00	56 975 780,82
	- inne aktywa pieniężne		
	2. Inne inwestycje krótkoterminowe		
IV	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	99 412,68	168 341,11
C.	Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy		
D.	Udziały (akcje) własne		
	AKTYWA RAZEM	412 549 573,30	412 306 348,46

Suma w zł na:

Pasywa		31.12.2018	31.12.2017
A.	Fundusz własny	411 132 915,19	410 869 583,98
I	Fundusz podstawowy	410 869 166,18	410 016 886,95
II	Fundusz z aktualizacji wyceny	417,80	417,80
III	Zysk (strata) netto za rok obrotowy	263 331,21	852 279,23
B.	Zobowiązania i rezerwy	1 416 658,11	1 436 764,48
I	Rezerwy na zobowiązania	100 000,00	100 000,00
	1. Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
	2. Rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne	100 000,00	100 000,00
	- długoterminowe		
	- krótkoterminowe	100 000,00	100 000,00
	3. Pozostałe rezerwy		
	- długoterminowe		
	- krótkoterminowe		
II	Zobowiązania długoterminowe	677 755,16	622 836,70
	1. Wobec jednostek powiązanych		
	2. Zobowiązania wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
	3. Wobec pozostałych jednostek	677 755,16	622 836,70
	a) kredyty i pożyczki		
	b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		
	c) inne zobowiązania finansowe		
	d) zobowiązania wekslowe		
	e) inne	677 755,16	622 836,70
III	Zobowiązania krótkoterminowe	608 523,01	682 839,70
	1. Zobowiązania wobec jednostek powiązanych		
	a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:		
	- do 12 miesięcy		
	- powyżej 12 miesięcy		
	b) inne		
	2. Zobowiązania wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
	a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:		
	- do 12 miesięcy		
	- powyżej 12 miesięcy		
	b) inne		

Suma w zł na:

Pasywa		31.12.2018	31.12.2017
3. Wobec pozostałych jednostek		607 313,30	681 629,99
a) kredyty i pożyczki			
b) zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych			
c) inne zobowiązania finansowe			
d) z tytułu dostaw i usług o okresie wymagalności		355 651,68	267 743,08
- do 12 miesięcy		355 651,68	267 743,08
- powyżej 12 miesięcy			
e) zaliczki otrzymane na dostawy			
f) zobowiązania wekslowe			
g) zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych oraz innych tytułów publicznoprawnych		47 171,29	57 982,49
h) zobowiązania z tytułu wynagrodzeń		2 032,69	2 680,19
i) inne zobowiązania		202 457,64	353 224,23
4. Fundusze specjalne		1 209,71	1 209,71
IV	Rozliczenia międzyokresowe	30 379,94	31 088,08
1. Ujemna wartość firmy			
2. Inne rozliczenia międzyokresowe		30 379,94	31 088,08
- długoterminowe			
- krótkoterminowe		30 379,94	31 088,08
PASYWA RAZEM		412 549 573,30	412 306 348,46

Rachunek zysków i strat

sporządzony za okres 01.01.2018 - 31.12.2018 (wariant kalkulacyjny) w zł

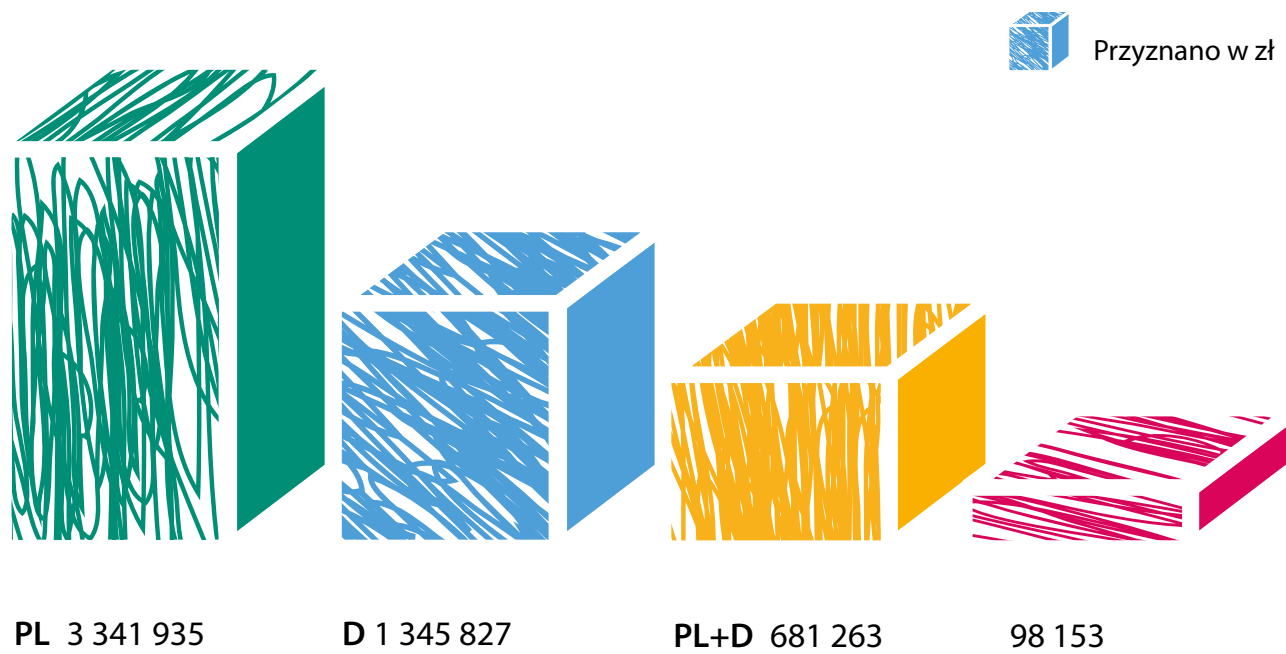
		za rok 2018	za rok 2017
A.	Przychody działalności pożytku publicznego	1 674 351,42	1 066 416,96
I	Przychody działalności nieodpłatnej	1 674 351,42	1 061 152,65
II	Przychody działalności odpłatnej		5 264,31
B.	Koszty realizacji zadań pożytku publicznego	8 422 212,90	6 683 794,56
I	Koszty działalności nieodpłatnej	8 422 212,90	6 542 054,10
II	Koszty działalności odpłatnej		141 740,46
C.	Wynik finansowy działalności pożytku publicznego (A-B)	-6 747 861,48	-5 617 377,60
D.	Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	7 023 839,84	7 095 419,58
I	Przychody netto ze sprzedaży produktów	7 023 839,84	7 095 419,58
E.	Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	6 035 076,24	5 905 803,84
I	Koszt własny sprzedanych produktów	6 035 076,24	5 905 803,84
F.	Zysk/strata brutto ze sprzedaży (D-E)	988 763,60	1 189 615,74
G.	Koszty ogólnego zarządu	2 368 269,27	2 502 580,77
H.	Zysk/strata na działalności statutowej, statutowej działalności pożytku publicznego i gospodarczej (C+F-G)	-8 127 367,15	-6 930 342,63
I.	Pozostałe przychody operacyjne	72 668,98	75 601,26
I	Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych		
II	Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
III	Inne przychody operacyjne	72 668,98	75 601,26
J.	Pozostałe koszty operacyjne	9 403,88	275 699,69
I	Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych		
II	Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
III	Inne koszty operacyjne	9 403,88	275 699,69
K.	Zysk/strata z działalności operacyjnej (H+I-J)	-8 064 102,05	-7 130 441,06
L.	Przychody finansowe	8 340 504,31	8 042 737,24
I	Dywidendy i udziały w zyskach		
a	od jednostek powiązanych, w tym:		
	- w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		

b	od jednostek pozostałych, w tym:		
	- w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
II	Odsetki, w tym:	6 329 373,73	6 344 608,26
	od jednostek powiązanych		
III	Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:		
	w jednostkach powiązanych		
IV	Aktualizacja wartości aktywów finansowych	2 011 130,58	1 698 128,98
V	Inne		
M.	Koszty finansowe	13 071,05	60 016,95
I	Odsetki, w tym:	77,86	96,65
	dla jednostek powiązanych		
II	Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:		
	w jednostkach powiązanych		
III	Aktualizacja wartości aktywów finansowych		
IV	Inne	12 993,19	59 920,30
N.	Zysk strata brutto (K+L-M)	263 331,21	852 279,23
O.	Podatek dochodowy		
P.	Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty)		
R.	Zysk strata netto (N-O-P)	263 331,21	852 279,23

Dotacje przyznane w roku 2018

A. Dotacje w podziale na kraje realizacji

Miejsce realizacji projektu	Liczba projektów	Przyznano w zł	Udział procentowy przyznanych kwot
Polska	115	3 341 935	46,90%
Niemcy	45	1 345 827	29,21%
Polska i Niemcy	27	681 263	20,02%
Poza klasyfikacją (także poza Polską i Niemcami)	6	98 153	3,87%
Razem	193	5 467 178	100,00%

B. Dotacje przyznane w 2018 roku na projekty realizowane w Polsce w podziale na województwa

Suma dotacji na projekty realizowane w Polsce – 100%

Miejsce realizacji projektu	Liczba projektów	Przyznano w zł	Udział procentowy
więcej niż jedno województwo	10	448 101	13,41%
dolnośląskie	21	483 691	14,47%
kujawsko-pomorskie	3	105 624	3,16%
lubelskie	2	43 550	1,30%
lubuskie	2	53 000	1,59%
łódzkie	2	96 000	2,87%
małopolskie	9	285 778	8,55%
mazowieckie	36	1 213 455	36,31%
opolskie	1	12 000	0,36%
podkarpackie	1	3 600	0,11%
podlaskie	1	11 000	0,33%
pomorskie	7	122 921	3,68%
śląskie	6	158 005	4,73%
świętokrzyskie	0	0	0,00%
warmińsko-mazurskie	2	59 900	1,79%
wielkopolskie	6	125 910	3,77%
zachodniopomorskie	6	119 400	3,57%
Razem Polska	115	3 341 935	100,00%

C. Dotacje przyznane w 2018 roku na projekty realizowane w Niemczech w podziale na kraje związkowe

Suma dotacji na projekty realizowane w Niemczech – 100%

Region	Liczba projektów	Przyznano w zł	Udział procentowy
Badenia-Wirtembergia	4	87 443	6,50%
Bawaria	0	0	0,00%
Berlin	12	364 076	27,05%
Brandenburgia	9	207 303	15,40%
Brema	2	85 310	6,34%
Dolna Saksonia	1	10 450	0,78%
Hamburg	1	5 000	0,37%
Hesja	1	29 859	2,22%
Meklemburgia-Pomorze Przednie	0	0	0,00%
Nadrenia Północna-Westfalia	3	49 267	3,66%
Nadrenia-Palatynat	0	0	0,00%
Saara	0	0	0,00%
Saksonia	5	84 528	6,28%
Saksonia-Anhalt	1	18 939	1,41%
Szlezwik-Holsztyn	0	0	0,00%
Turyngia	0	0	0,00%
Niemcy (więcej niż jeden land)	6	403 653	29,99%
Razem Niemcy	43	1 416 816	100,00%

Rada FWPN

Zarząd FWPN

według stanu na styczeń 2019 roku

Rada

Współprzewodniczący

prof. dr hab. Piotr Madajczyk

Historyk i politolog. Od 1990 roku w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie. Obecnie kieruje Zakładem Studiów nad Niemcami, jest redaktorem naczelnym „Rocznika Polsko-Niemieckiego” oraz członkiem kolegium redakcyjnego „Dziejów Najnowszych”. Wykładowca na Uczelni Łazarskiego w Warszawie. W latach 2010–2015 był w Radzie Naukowej Fundacji Flucht, Vertreibung, Versöhnung w Berlinie. Jego zainteresowania badawcze obejmują problematykę mniejszości narodowych w Polsce, stosunków polsko-niemieckich w XX wieku, przymusowych migracji w Europie Środkowo-Wschodniej po 1945 roku, historii najnowszej Polski. Prowadzi odczyty i wykłady w Polsce i w Niemczech, publikuje artykuły naukowe w czasopiśmie. Poza pracą naukową zajmuje się także publicystyką historyczną oraz komentuje aktualne wydarzenia w Niemczech i Austrii (Polskie Radio 24, TOK FM, Program 1 Polskiego Radia i Program 3 Polskiego Radia). Najważniejsze publikacje książkowe to: „Przyłączenie Śląska Opolskiego do Polski 1945–1948” (1996), „Niemcy polscy 1944–1989” (2001), „Polska jako państwo narodowe. Historia i pamięć” (2008, razem z D. Berlińską) i „Czystki etniczne i klasowe w Europie w XX wieku. Szkice do problemu” (2010).

Markus Meckel

Były minister spraw zagranicznych NRD, pastor. Pełni funkcję przewodniczącego Rady Federalnej Fundacji Badań nad Dyktaturą SED, której działalność zainicjował. Jest też członkiem kuratorium Europejskiej Sieci „Pamięć i Solidarność”. Od 12 października 2013 do 22 września 2016 roku pełnił funkcję prezydenta Niemieckiego Ludowego Związku Opieki nad Grobami Wojennymi. Zajmuje się europejską polityką zagraniczną i działa na rzecz wspierania demokracji. Studiował teologię w Naumburgu i Berlinie. Od lat 70. zaangażowany w byłej NRD w polityczną działalność opozycyjną. W 1989 roku zainicjował wraz z Martinem Gutzeitem założenie w NRD Socjaldemokratycznej Partii Niemiec (SDP). W 1990 roku pełnił funkcję urzędującego przewodniczącego wschodniej SPD. Po wolnych wyborach w 1990 roku był członkiem Izby Ludowej NRD i ministrem spraw zagranicznych NRD. W latach 1990–2009 poseł do Bundestagu, a od 1994 do 2009 roku przewodniczący Niemiecko-Polskiej Grupy Parlamentarnej w Bundestagu. Pełnił funkcję zastępcy rzecznika ds. polityki zagranicznej frakcji SPD. W latach 1998–2006 był przewodniczącym delegacji niemieckiej w Zgromadzeniu Parlamentarnym NATO, a od 2000 do 2002 roku wiceprezydentem Zgromadzenia Parlamentarnego NATO.

Członkowie

Hartmut Koschyk

W latach 2014–2017 był pełnomocnikiem Rządu Federalnego ds. Repatriantów i Mniejszości Narodowych. Na tym stanowisku odpowiadał za kwestie dotyczące emigrantów przybyłych do Niemiec z krajów Europy Wschodniej i ich integrację oraz niemiecką mniejszość poza granicami Republiki Federalnej Niemiec. W latach 2009–2013 sekretarz stanu w Ministerstwie Finansów. W latach 1990–2017 deputowany do Bundestagu z ramienia CSU. Członek Rady Fundacji ds. rozliczenia dyktatury SED, Rady przy pełnomocniku federalnym ds. dokumentów Służby Bezpieczeństwa byłej NRD oraz Kuratorium Fundacji Archiwum Partii i Organizacji Masowych NRD. Od 1998 roku przewodniczył Niemiecko-Koreańskiej Grupie Parlamentarnej, a od 1990 roku należał do Polsko-Niemieckiej Grupy Parlamentarnej w Bundestagu. W latach 1983–1987 był asystentem naukowym deputowanego do Bundestagu Helmuta Sauera z CDU, równocześnie studiował historię i nauki polityczne. W latach 1987–1991 sekretarz generalny Związku Wypędzonych. Od 1990 do 2002 roku przewodniczący grupy roboczej Wypędzeni i Uchodźcy we frakcji CDU/CSU. Piastował stanowisko rzecznika komisji śledczych Bundestagu ds. rozliczenia z historią i skutkami dyktatury SED w Niemczech oraz ds. przezwyciężenia skutków dyktatury SED w procesie jednoczenia Niemiec. W latach 2005–2009 był zastępcą przewodniczącego frakcji CDU/CSU w Bundestagu oraz przewodniczącym grupy krajowej CSU.

Martin Kremer

Studiował prawo i ekonomię. Od lipca 2015 roku jest kierownikiem wydziału Europy Środkowej w niemieckim Ministerstwie Spraw Zagranicznych (Chorwacja, Austria, Polska, Czechy, Słowacja, Słowenia, Węgry). W 1988 roku wstąpił do służby zagranicznej. W latach 1990–1993 był członkiem niemieckiej delegacji w Komisji Rozbrojeniowej ONZ w Genewie podczas obrad w ramach konwencji o zakazie broni chemicznej. W latach 1994–1998

referent ds. gospodarczych i walutowych niemieckiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych. W latach 1998–2003 w sztabie planowania tego ministerstwa był odpowiedzialny za niemiecko-francuską/polsko-niemiecką współpracę planową, w latach 2005–2006 ponownie objął to stanowisko. Od 2003 do 2005 roku był referentem ds. kultury w ambasadzie Niemiec w Moskwie („Rok kultury niemieckiej w Rosji”), a w latach 2006–2009 – kierownikiem referatu naukowego i politycznym referentem w ambasadzie Niemiec w Londynie. W latach 2009–2010 członek grupy badawczej Integracja UE w Fundacji Nauka i Polityka (Stiftung Wissenschaft und Politik). W latach 2010–2011 kierował referatem Azji Południowo-Wschodniej i Pacyfiku w niemieckim Ministerstwie Spraw Zagranicznych, następnie, do roku 2015, referatem polityki gospodarczej/rynku wewnętrznego UE.

prof. dr hab. Eugeniusz Cezary Król

Historyk i politolog, profesor zwyczajny nauk humanistycznych. W 1969 roku ukończył studia historyczne na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie w 1976 roku doktoryzował się na podstawie pracy „Okupant niemiecki wobec szkolnictwa polskiego na terenie Generalnej Guberni w okresie drugiej wojny światowej (1939–1944)”. Na przełomie lat 70. i 80. XX wieku współpracował z Niezależną Oficyną Wydawniczą. Od 1993 do 2016 roku był pracownikiem naukowo-badawczym Instytutu Studiów Politycznych PAN, gdzie w 1999 roku habilitował się na podstawie pracy „Propaganda i indoktrynacja narodowego socjalizmu w Niemczech 1919–1945”. W 2007 roku otrzymał tytuł profesora nauk humanistycznych. W latach 1999–2000 jako profesor gościnny wykładał na Uniwersytecie Johanna Gutenberga w Moguncji. W latach 2002–2006 był dyrektorem Stacji Naukowej PAN w Berlinie, a od 2012 do 2016 roku pełnił funkcję dyrektora Instytutu Studiów Politycznych PAN. W latach 2002–2015 był także wykładowcą w Collegium Civitas w Warszawie. Obecnie profesor i nauczyciel akademicki na Wydziale Zarządzania Kulturą Wizualną Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Za książkę „Propaganda i indoktrynacja narodowego socjalizmu w Niemczech 1919–1945” otrzymał nagrodę KLIO (Warszawa 1999) i Nagrodę im. Jana Długosza (Kraków 2000), za publikację „Polska i Polacy w propagandzie narodowego socjalizmu w Niemczech 1919–1945” – nagrodę KLIO (Warszawa 2006) i Nagrodę im. Joachima Lelewela (Warszawa 2008). Jest także tłumaczem i edytorem polskiego wyboru „Dzienników” Josepha Goebbelsa (tom 1–3, wyd. 2013–2014). Pracuje nad krytyczną edycją w języku polskim „Mein Kampf” Adolfa Hitlera.

prof. dr hab. Grzegorz Kucharczyk

Profesor nauk humanistycznych, pracownik Instytutu Historii PAN (w latach 2005–2016 kierownik Pracowni Historii Niemiec i Stosunków Polsko-Niemieckich IH PAN w Poznaniu) oraz Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim. Członek Rady Instytutu Zachodniego w Poznaniu.

Autor kilkudziesięciu monografii naukowych poświęconych historii Prus i Niemiec w XIX i XX wieku, dziejom stosunków polsko-niemieckich oraz historii myśli politycznej. Zajmuje się również historią XX-wiecznych ludobójstw. Napisał m.in.: „Prusy, Rosja i kwestia polska w myśli politycznej Constantina Frantza 1817–1891” (Warszawa 1999), „Cenzura pruska w Wielkopolsce w okresie zaborów” (Poznań 2001), „Pierwszy Holocaust XX wieku” (Warszawa 2004), „Niemcy i racja stanu. Myśl polityczna Jacques’a Bainville’a” (Warszawa 2005), „Hohenzollernowie” (Poznań 2016). Publikował np. na łamach „Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung” i „Jahrbuch für die Geschichte Mittel- und Ostdeutschlands”. Jest współautorem i redaktorem wielotomowej „Historii Prus” powstałej w IH PAN.

Thomas Nord

Deputowany do Bundestagu z ramienia partii Die Linke. W 1976 roku ukończył studia na wydziale kulturoznawstwa. Działał w FDJ oraz SED. Przełom demokratyczny roku 1989 otworzył mu drogę do niemieckiej socjaldemokracji. Nord zajmował się realizmem socjalistycznym, w latach 1994–1995 był współpracownikiem Stefana Hey-

ma. Od 1990 roku działał w PDS, obecnie w Die Linke. Od 1999 roku prowadzi działalność polityczną w Brandenburgii. Od lutego 2005 do lutego 2012 roku był przewodniczącym partii w tym kraju związkowym. W 2009 roku został po raz pierwszy wybrany w wyborach bezpośrednich Die Linke do Bundestagu. W latach 2013–2017 ponownie z listy landowej. Od 2012 roku jest członkiem zarządu partii, od maja 2014 do czerwca 2018 roku był jej skarbnikiem federalnym. Obecnie zastępca przewodniczącego Niemiecko-Polskiej Grupy Parlamentarnej w Bundestagu.

Marek Sorgowicki

Dyplomata. Od października 2018 roku zastępca dyrektora Departamentu Polityki Europejskiej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

W 2008 roku ukończył stosunki międzynarodowe na Uniwersytecie Wrocławskim. Absolwent aplikacji dyplomatyczno-konsularnej, od 2009 roku zatrudniony w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. W latach 2011–2016 pracował w Konsulacie Generalnym RP w Hamburgu, a następnie – w latach 2016–2018 – w Ambasadzie RP w Berlinie. Zajmował się m.in. zadaniami z zakresu dyplomacji publicznej i kulturalnej, a także współpracy z Polonią.

W przeszłości pracował również jako przewodnik turystyczny po Wrocławiu i Dolnym Śląsku, angażując się społecznie w popularyzację wiedzy historycznej.

Rainer Steenblock

Polityk partii Związek 90/Zieloni. W latach 1996–2002 pełnił funkcje we władzach kraju związkowego Szlezwika-Holsztynu. W latach 1994–2009 deputowany do Bundestagu, od 2005 roku rzecznik frakcji Związek 90/Zieloni ds. polityki europejskiej oraz rzecznik komisji ds. Unii Europejskiej, rzecznik ds. portów i transportu morskiego, zastępca członka komisji spraw zagranicznych (od września 2006 roku), członek komisji transportu, budownictwa i rozwoju miast oraz komisji prawnej/podkomisji prawa europejskiego, członek Zgromadzenia Parla-

mentarnego Rady Europy oraz OBWE. Od 2009 roku prezydent European Integration Strategy Association (EISA). Studiował psychologię, pedagogikę i nauki polityczne na Uniwersytecie w Hamburgu.

Wiesław Wawrzyniak

Socjolog, dziennikarz. W latach 1968–1972 studiował socjologię na Uniwersytecie Warszawskim, a od 1947 do 1977 roku na Wolnym Uniwersytecie w Berlinie Zachodnim. W latach 1977–1978 studiował sowietologię na Carleton University w Ottawie. Od 1978 redaktor Radia Wolna Europa w Monachium do zamknięcia rozgłośni w 1994 roku. Komentator spraw krajowych i międzynarodowych, szczególnie stosunków polsko-niemieckich w audycji „Fakty, wydarzenia, opinie”. W 1991 roku korespondent wojenny w Słowenii, Chorwacji i Serbii. W latach 1987–1988 asystent (managing editor) dyrektora RWE Marka Łatyńskiego. W 1982 roku nagrodzony przez dyrekcję Radia Free Europe/Radio Liberty za audycję „Pomost – telefon do kraju” przełamującą blokadę informacyjną Polski po wprowadzeniu stanu wojennego, co podniosło prestiż RFE/RL za granicą. W latach 1998–2005 korespondent polskiej sekcji BBC World Service w Niemczech. Od 2006 do 2009 roku komentator polityczny Polskiego Radia w Berlinie. Współpracownik m.in. „Głosu Ameryki”, TVP, „Rzeczpospolitej”, Deutsche Welle World TV, „Newsweek Polska”, „Newsweek International”. Odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski za zasługi dla demokratyzacji Polski.

Zarząd

Współprzewodniczący

prof. dr hab. Dariusz Makiła

Urodzony 2 kwietnia 1957 roku w Świeciu nad Wisłą. Absolwent filologii polskiej (1980) oraz prawa (1984) na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W latach 1981–1982 odbywał

służbę wojskową. Od 1983 roku zatrudniony na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 1991 roku obronił doktorat. W latach 2002–2013 pracował na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W 2013 roku habilitował się na tej uczelni. Od 2013 roku profesor nadzwyczajny w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Warszawie, kierownik Katedry Powszechnej Historii Ustroju i Prawa oraz Doktryn Polityczno-Prawnych na Wydziale Prawa i Administracji Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Warszawie. W swojej działalności naukowej zajmuje się dziejami ustroju i prawa w Polsce i Europie, w tym historią Niemiec oraz stosunków polsko-niemieckich. Przebywał na stypendiach w Szwecji (1987), Austrii (1987), Niemczech (1986, 1988, 1989, 2003, 2004, 2005), między innymi w Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte we Frankfurcie nad Menem (2003, 2005), Herzog August Bibliothek w Wolfenbüttel (1989, 2004). Autor trzech monografii, podręcznika akademickiego, ponad stu artykułów publikowanych w Polsce i za granicą.

dr Johannes von Thadden

Członek zarządu europejskiego koncernu kosmicznego Airbus DS. Od lat zaangażowany we współpracę polsko-niemiecką, zasiada m.in. w Federalnym Zarządzie Towarzystw Polsko-Niemieckich. Studiował ekonomię, historię i nauki polityczne, tematem jego pracy doktorskiej był rozwój polityczny i gospodarczy Polski w latach 1945–1980. Od 1981 do 1982 roku przebywał dzięki stypendium Fulbrighta na Uniwersytecie w Seattle. Po powrocie do Niemiec był pracownikiem naukowym na Uniwersytecie Kraju Saary. Od 1984 roku pracował w Niemieckiej Izbie Przemysłu i Handlu (DIHK), w tym jako osobisty referent dyrektora generalnego, a także jako kierownik biura dyrektora i prezesa tej instytucji. W latach 2004–2007 był dyrektorem zarządzającym CDU. W 2011 roku opublikował powieść historyczną „Greif und Kreuz” („Gryf i krzyż”) o polsko-niemieckiej chrystianizacji Pomorza w XII wieku.

Członkowie

Klara Geywitz

Dyplomowana politolog, deputowana do Landtagu Brandenburgii. Należy do Towarzystwa Polsko-Niemieckiego Brandenburgii. Ukończyła studia politologiczne na Uniwersytecie w Poczdamie. W latach 2002–2004 była referentką w związku krajowym SPD w Brandenburgii. Od 1994 roku jest członkiem partii SPD. W latach 1998–2013 i od maja do października 2014 była członkiem zgromadzenia radnych miejskich Poczdamu. W latach 2008–2013 wiceprzewodnicząca związku krajowego SPD w Brandenburgii, a od 2013 do 1 listopada 2017 roku sekretarz generalna związku krajowego SPD w Brandenburgii. Od 2004 roku deputowana do Landtagu Brandenburgii. W latach 2004–2009 była wiceprzewodniczącą frakcji SPD w Landtagu, przewodniczącą grupy roboczej ds. nauki i oświaty. W latach 2009–2010 parlamentarna sekretarz generalna frakcji SPD w Landtagu. Od marca 2013 do października 2014 roku była przewodniczącą Komisji Specjalnej ds. Portu Lotniczego Berlin-Brandenburg. Obecnie jest rzeczniką ds. polityki finansowej frakcji SPD w Landtagu oraz członkiem komisji budżetowej i finansów. 8 grudnia 2017 roku podczas zjazdu federalnego SPD została wybrana na członka zarządu partii.

Cornelius Ochmann

Dyrektor zarządzający, specjalista ds. polityki europejskiej, relacji UE – Rosja oraz Polski, Ukrainy, Białorusi. Studiował na uniwersytetach w Moguncji i we Wrocławiu. Przebywał na stypendiach badawczych w Moskwie i Jerozolimie (Hebrew University). W latach 1994–2013 pracował w Fundacji Bertelsmanna, gdzie był m.in. odpowiedzialny za projekt International Bertelsmann Forum (IBF). Współpracował także z Bankiem Światowym i europejskimi instytucjami w ramach relacji z krajami Europy Wschodniej. Publikował w Polsce w „Nowej Europie Wschodniej”, jest członkiem redakcji w „New Eastern Europe”.

Krzysztof Rak

Dyrektor zarządzający, historyk filozofii, tłumacz, publicysta, ekspert w dziedzinie stosunków międzynarodowych. Absolwent filozofii na Uniwersytecie Warszawskim. Przez kilka lat był asystentem na Wydziale Filozofii filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku (obecnie Uniwersytet w Białymstoku). W latach 90. pracował jako urzędnik w Kancelarii Prezydenta, Ministerstwie Spraw Zagranicznych oraz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, gdzie zajmował się problematyką międzynarodową (stosunki polsko-niemieckie, polityka europejska). Później został rzecznikiem prasowym Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych. W latach 2006–2008 był członkiem zarządu FWP. W latach 2007–2009 pracował w TVP, najpierw jako szef redakcji zagranicznej Agencji Informacji TVP, a potem jako szef „Wiadomości”. Od drugiej połowy lat 90. prowadził działalność publicystyczną (tematyka międzynarodowa), przede wszystkim w „Życiu” i „Wprost”. Ponadto publikował w „Gazecie Wyborczej”, „Gazecie Polskiej”, „Naszym Dzienniku”, „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, „Die Welt”, „Handelsblatt”, „Sarmatian Review”. Obecnie współpracuje z „Rzeczpospolitą” i „Nową Konfederacją”.

Aleksandra Rybińska

Politolog. Absolwentka Instytutu Nauk Politycznych w Paryżu (Sciences-Po). Publicystka portalu wPolityce.pl, telewizji wPolsce.pl i tygodnika „Sieci”, ekspert think tanku The Warsaw Institute, członek zarządu Fundacji Macieja Rybińskiego i zarządu głównego Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich (SDP). Dorastała w Niemczech, we Francji i w Wielkiej Brytanii. W latach 2006–2011 dziennikarka w „Rzeczpospolitej” i „Uważam Rze”, a następnie (2013–2014) kierownik działu zagranicznego w „Gazecie Polskiej Codziennie”. Publikowała m.in. w „Gazecie Polskiej”, „Nowej Konfederacji”, „The Warsaw Institute Review”, kwartalniku „Rzeczy Wspólne”, „Teologii Politycznej”, „Gazecie Bankowej”, „BBC World Service”, „Welt am Sonntag” i „Der Tagesspiegel”. Od 2014 roku związana z Fratrią.

Zespół FWPN

według stanu na 31 grudnia 2018

Aktualny wykaz pracowników Biura FWPN wraz z numerami telefonów i adresami e-mail jest dostępny na stronie www.fwpn.org.pl

Dyrektorzy – członkowie Zarządu

Cornelius Ochmann
Krzysztof Rak

Pracownicy

Beata Sobczak
kierownik organizacyjny

Natalia Kuziak
asystentka Zarządu

Projekty własne, wnioski o dotację

Grażyna Babul
menedżer projektów

Ewa Baran
koordynator projektów, specjalista ds. finansów i grantów

Joanna Czudec
kierownik programowy

Małgorzata Gmiter
koordynator projektów, specjalista ds. projektów edukacyjnych

Aneta Jędrzejczak
koordynator projektów, specjalista ds. komunikacji wewnętrznej oraz HR

Tomasz Markiewicz
koordynator projektów, specjalista ds. projektów historycznych

Magdalena Przedmojska
koordynator projektów, specjalista ds. nowych mediów i komunikacji zewnętrznej

Administracja

Anna Łaniecka
główna księgową

Tadeusz Stolarski
pracownik administracji

Biuro w Berlinie

Karolina Fuhrmann
koordynator projektów

Centrum Konferencyjne Zielna

Agnieszka Czuj
specjalista ds. organizacji konferencji

Magdalena Pawińska
specjalista ds. organizacji konferencji

Katarzyna Przystawska
specjalista ds. organizacji konferencji

Centrum Konferencyjne Zielna

Centrum Konferencyjne Zielna to pięć sal konferencyjnych o powierzchni od 45 do 250 m kw. oraz pięć sal szkoleniowych o powierzchni od 16 do 55 m kw.

Każda z nich, w zależności od potrzeb, może być dowolnie zaaranżowana jako sala szkoleniowa, seminaryjna czy warsztatowa.

Wszystkie sale konferencyjne wyposażone są w nagłośnienie, system tłumaczenia

symultanicznego, system dyskusyjny, system prezentacji obrazu, dostęp do sieci internetowej dla uczestników spotkania oraz inny sprzęt i urządzenia ułatwiające efektywne prowadzenie konferencji, szkoleń, seminariów i innych spotkań. Wszystkie sale są klimatyzowane, widne oraz wyposażone w projektor i flipchart.

Oferujemy:

najlepszą lokalizację – ścisłe centrum Warszawy – skrzyżowanie Marszałkowskiej i Świętokrzyskiej, bezpośrednio przy przecięciu I i II linii metra przy stacji Świętokrzyska, wysoki standard wykończenia (klasa a2), dostępność sal konferencyjnych dla niepełnosprawnych. Zapewniamy niską cenę, fachową obsługę, wysoki standard, catering, pomoc w organizacji Państwa przedsięwzięcia.

Właścicielem Centrum Zielna jest Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Więcej informacji na stronie:

www.centrumzielna.pl

Kontakt:

Centrum Konferencyjne Zielna
ul. Zielna 37, 00-108 Warszawa

e-mail: agnieszka@centrumzielna.pl

tel. (+48) 22 338 67 67

e-mail: katarzyna@centrumzielna.pl

tel. (+48) 22 338 67 83

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej Sprawozdanie z działalności za rok 2018

Opracowanie informatyczne:

Janusz Rolecki

Redakcja:

Tomasz Markiewicz

Tłumaczenie:

Andreas Volk

Fotografie:

Archiwum FWPN

Opracowanie graficzne i skład:

Babaloo s.c., kinga@babaloo.pl

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej

ul. Zielna 37

00-108 Warszawa

fwpn@fwpn.org.pl

www.fwpn.org.pl

www.sdpz.org

www.centrumzielna.pl

© FWPN, Warszawa 2019

